Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Советэй, Министрнүүдэй Советэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана

№ 295 (13611) 1971 оной декабриин 14, вторник

Сэн 2 мүнгэн

СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨНЭЙ ГОЛ ШЭГЛЭЛ

Буряад ороной ажалшад бүхы совет арадтаяа хамта КПСС-ЦК-гай ноябриин Пленумэй, СССР-эй Верховно Советэй III сессиин шиидхэбэринүүдые нэгэн һаналтайгаар һайшаажа, бүрин дэмжэбэ. Эдэ документнүүд хадаа партиин XXIV съездын шиидхэбэринүүдэй бодотоор бэелүүлэгдэжэ байһанай гэршэ мүн юм.

Эдэ документнүүдтэй танилсаха зуураа, манай республикын хүдэлмэришэд, колхозниигууд, бүхы ажалшад ажал хэрэгээ шэнэ нюдөөр хаража үзэнэ, тоолоно, шэнэ арга нөөсэнүүдые бэдэрнэ. Юһэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэл — партиин XXIV съездын хуралдаһан түүхэтэ жэлэй һүүлшын һара гараба. Промышленна предприятинуудай, барилгын, транспортын коллективүүд, хүдөө ажахын предприятинүүд жэл соо бүтээһэн ажалайгаа дүнгүүдые тооложо, согсолжо, шэнжэлжэ эхилэнхэй.

Ниитын үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ гээшэ парти, правительствын экономическа хараа шугамуудай гол зорилгын нэгэн мүн—гээд КПСС-эй ЦК-гай декабриин (1970 оной) пленумэй, партиин XXIV съездын шиидхэбэринүүд соо онсолон тэмдэглэгдэнхэй. Энэ зорилго дүүргэхын тулада арад зоной шэнэ үүсхэл бадаран гарана. Ороной түрүү коллективүүдэй үүсхэл тухайда «Социалис мүрысөө саашадань улам һайнаар эмхидхэхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоол соо эли тодоор тэмдэглэгданхай. Москва болон Ленинградай хүдэлмэришэдэй, Донбасс болон Кузбассай шахтёрнуудай болон бусад олон түрүү коллективүүдэй үүсхэл бүхы орон доторнай, тэрэ тоодо Буряад орон дотор үргэнөөр дэмжэгдэнэ. Түсэбтэ табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө коллектившье, тус тус хүнүүдшье тэмсэжэ эхилээ. Жэшээнь, авиазаводто мастер Рылин гэгшын даадаг участогай хүдэлмэришэд арга боломжонуудаа тооложо үзөөд, ажалаа зүбөөр эмхидхэһэнэй, түхеэрэлгэ техникээ хүсэд дүүрэнээр ашаглаһанаар табан жэл соо ажалай бүтээсэ 40 процентээр дээшэлжэ, табан жэлэй даалгабарние хоёр һараар урид дүүргэхэ абанхай хүдэлжэ байна. Хүдэлмэриин саг үрэ ехэтэйгээр ашаглахын түлөө мүрысөөн мяха консервын комбинадта дэлгэрэнхэй. Социалис Ажалай Герой, элитэ сэмбэшэн Д. К. Тумуров табан жэлэй түсэб дүрбэн жэл соо дүүргэхэ үүсхэл гаргаһан байна. Хүдөө ажахыда Хяагтын аймагай «Родина» колхозойхидшүүд табан жэлэй түсэб болзорһоонь урид дүүргэхэ мүрысөө үүсхээд, абаһан уялгануудаа бодотоор бэелүүлжэ байна.

Шэнэ табан жэлэй түсэбые амжалтатайгаар бэелүүлхын түлөө арад түмэнэй дундаһаа шэнэ шэнэ үүсхэл үдэр бүри бадарана. Манай республикын һаалишад, малшад үбэлэй һарануудта һү ехээр һаахын, малаа түргэнөөр шахан таргалуулхын түлөө мүрысөө үүсхэбэ. Мухар-Шэбэрэй «Забайкалец» совхозой һаалиин фермын хүдэлмэрилэгшэдэй, Захааминай аймагай XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой малшадай үүсхэл хаа хаанагүй үргэнөөр дэмжэгдэнэ.

Түсэбтэ табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэб болзорһоонь урид дүүргэһэн тухай мэдээсэлнүүд хэблэлдэ үдэр бүри гаражал байна. Шэнэ 1972 оной түсэбөөр хүдэлжэ эхилһэн цех, участок, фермэ, гүүртэнүүд, тус тус түрүүшүүл үдэр бүри олошоржо байна. Химинационно, прибор бүтээлгын заводууд, нарин сэмбын, угаадаг фабрикануудта жэлэйнгээ түсэб дүүргэһэн цехүүд, цехүүд бии байна. Мүн хүдөө ажахын үйлэдбэридэ һү һааха жэлэй түсэб дүүргэһэн фермэ, гүүртэнүүд улам олошоржо байна. Жэшээнь, Кабанскын аймагай совхозой һаалиин фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд партиин XXIV съездын шиидхэбэринүүдтэ бодото ажалаараа харюусажа, гүрэндэ һү худалдаха жэлэй түсэб үлүүлэн дүүргээ. Мүн Бэшүүрэй совхозой Шэбэртын һү һаалиин фермын һаалишад һү гүрэндэ худалдаха жэлэйнгээ түсэб үни хада дүүргэнхэй, мүнөө түсэбөө гадуур һү гүрэндэ худалдажа байна. Инмэ жэшээнүүдые урдаха болоо һаа, олон байха.

Ниитын үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ гээшэ социалис мүрысөөнэй гол шухала зорилго, гол шэглэл мүн. Юуб гэхэдэ, мүрысөөн гээшэмнай бүхы юумэеэ—түүхэй эд хэрэгсэл, мүнгэ болон бусадые арьбалха, алмаха, бии байгаа арга нөөсэнүүдые элирүүлжэ хэрэглэхэ, техникэ, түхеэрэлгэнүүдые хүсэд ашаглаха—энээнэй ашаар гаргаша багатайгаар ехэ продукци абаха гэһэн удхатай бшуу. Энээнтэй хамта экономическа албанние хаа хаанагүй һайжаруулха асуудал тон хурсаар табигдана. Жэшээнь, нэгэл ажахыдахи фермэнүүдэй һааһан һүнэй центнерын үнэ тад ондоо байна. Жэшээнь, Бэшүүрэй совхоздо нэгэ фермэдэнь центнер һүнэй өөрын үнэ 13,30 түхэригэй болоо гэхэдэнь, нүгөө фермэдэнь 22 түхэригтэ болоно. Энэ юу харуулнаб гэхэдэ, тус совхоздо экономическа албанай ажал табигдаһые, продукциин өөрын үнэ хямдаруулхын түлөө тэмсэзэгүй байһыень гэршэлнэ.

Эрдэм, техникын хурдан түргэнөөр хүгжэжэ байһан мүнөөе сагта хадаа экономическа, социально-политическэ хүгжэлтэдэ ехэ үрэ нүлөө үзүүлжэ байһаниинь ойлгосотой. Имагтал эрдэм, техникын туйлалтануудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлһэнэй ашаар лэ ниитын үйлэдбэриин ашаг үрын дээшэлүүлэгдэхэ байхынь мүн лэ бүгэдэндэ ойлгосотой бэзэ. Ажал үйлэдбэридэ эрдэм техническэ дэбжэлтэ хурдан түргэнөөр нэбтэрүүлэгдэжэ, хүндэ хүдэлмэри элдэбын техникээр оньһожоруулагдана. Гээшье һаа, машина, түхеэрэлгэнүүдэй үшөөл хүсэд дүүрэнээр, үрэ ехэтэйгээр ашаглагдадаггүй байһые дээрэ дурсагдагшашье, бэшэшье ушар баримтанууд гэршэлжэ байна.

Социалис мүрысөөе партийна комитедүүд болон организацинууд зүгһөө хүтэлбэрилхэдөө, экономикынь талаһаа хаража, тоолохо, арьбалха, алмаха һургуулида ажалшадые һургаха шухала. «Социалис мүрысөө саашадань улам һайнаар эмхидхэхэ тухай», «ажалшадай экономическа һуралсал һайжаруулха тухай» КПСС-эй ЦК-гай эдэ хоёр тогтоол хоорондоо холбоотойнууд, бэе бэеэ тодорхойлһон бшуу.

Мүрысөөнэй дүнгүүдые гаргажа сасуулхадаа, партийна организацинууд ажалшадай бүтээһэн хүдэлмэриин экономическа ашаг үрэдэнь ехэ һаналаа табидаг болоо, саашадаашье энэ гол шухала баримталханьлабтай. Зэдын, Улаан-Үдын болон бусад аймагуудай партийна организацинууд энээндэ тааруулан, мүрысөөнэй дүримүүдые зохёоһон байна. Тиигэхэ зуураа тус, тус үүсхэлэй уялгануудые абаха хэрэгтэ ехэ һаналаа табина. Социалис мүрысөөнэй гол ёһо гурим — дүнгүүдыень гаргажа, олондо мэдүүлхэ, түрүү дүй дүршэл дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ эдэнэр ехэ анхаралаа табина.

Арадай ажабайдалай хэмжээ дээшэлүүлгые ниитын үйлэдбэриин хэмжээ дээшэлүүлгэтэй, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлгэтэй нягтаар холбодог байһаараа манай түсэбүүд ехэ хүсэ шадалтай, бодото бүтэмжэтэй байдаг гээшэ. Партида, бүхы совет арадта мүнөөдэхэ харюусалгашье баһал тэрээгээрнь лэ тодорхойлогдоно. «Мүнөө ямараар ажаһуунабибди, хойшодоо ямараар ажаһуухабибди—тэрэмнай бидэнэрһээ өөһэдһөөмнай, манай ажалай урлһаа дулдыдаха байна бшуу»,—гээд КПСС-эй XXIV съезд дээрэ нүхэр Л. И. Брежнев хэлээ һэн.

Энэл нимэһээ Совет Буряад ороной ажалшад «партиин түсэб манай түсэб мүн» гэһэн уряатайгаар шэнэ табан жэлэй түсэб болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө тэмсэжэ байна.

ҮБЭЛЭЙ САГТА ЕХЭ ҺҮ ҺААЯ!

ТҮРҮҮ ЯБАНА

Алтайн совхозой һү һаалиин нэгэдэхи фермэ Хяагтын аймаг соо түрүү ажахынуудай нэгэн юм. Тус фермын коллектив Мухар-Шэбэрэй аймагай «Забайкалец» совхозой һаалишадай гаргаһан үүсхэлые халуунаар дэмжэжэ, үбэлэй зургаа һарын туршада үнеэн бүриһөө мянган килограммһаа доошо бэшэ һү һааха, табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ социалис уялга абаа.

Һаалишад һү һааха жэлэйнгээ түсэб ноябриин 20-до, гүрэндэ худалдаха даабаряа ноябриин 30-да дүүргэһэн байна. Тус фермын коллектив арга боломжоёо тооложо үзөөд, жэлэй дүүрэтэр түсэбһөө гадуур 400 центнер һү һааха, гүрэндэ 370 центнер худалдаха гэжэ шиидэбэ.

Һаалишад Мэдэгма Найданова, Дашима Цыбикова, Надежда Очирова, Валентина Итыпылова гэгшэд социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана. Тэдэнэрэй хүн бүхэн үнеэн бүриһөө 2500 килограмм һү һаагаад байна.

А. СУРМАЧ.

Сагаан эдеэ дэлбэрүүлэгшэд

Баргажанай совхозой һаалишад шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлдэ ажалдаа горитойхон амжалтануудые туйлажа шадаба. Ажахы жэлэй туршада гүрэндэ 18100 центнер һү худалдаха байбал, энэ түсэб даабаряа арба һарын туршада 20438 центнертэ хүргэжэ, хараалһан түсэбөө 113 процент дүүргэбэ. Мүнөө эндэхи малшад ерэхэ жэлэй түсэбөөр амжалтатайгаар хүдэлжэ байнхай.

Гүрэндэ һү худалдаха ажахын түсэбэй дүүргэлтэдэ һү һаалиин 7-дохи гүүртын һаалишад ехэхэн хубитаяа оруулаа гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Һаалишан Вера Ивановна Орлова үнгэрэгшэ жэлдэ даажа абаһан 16 үнеэдһээ 33 мянган килограмм һү һааһан юм. Вера Ивановна мүнөө жэлдэ нёдондонойхиһоо дутуугүй һү һааха зорилготой. Эндэхи малшад гүрэндэ һү худалдаха жэлэйнгээ түсэб октябриин 5-да дүүргэһэн тухайгаа элидхэһэн юм. Үбэлэй туршада ехэ һүнэй түлөө дэлгэрһэн социалис мүрысөөн эндэ түлэг дундаа.

Мухар-Шэбэрэй аймагай «Забайкалец» совхозой малшадай гаргаһан үүсхэлые эндэхид һайшаан дэмжэһэнээ мэдүүлээ бэлэй. Ажахын һаалишад үбэлэй һаранuудта үнеэн бүриһөө 1000 килограммһаа доошо бэшэ һү һаажа абаха зорилготой ажаллажа байнхай.

А. МАЛЫГИН.

Улаан-Үдын аймагай «Улаан-Оронго» колхоздо залуу һаалишад олон юм. Тэдэнэй нэгэн Нимацырен Жапова 1961 онһоо хойшо үнеэшэнээр хүдэлхэ зуураа, ниилээд ехэ дүй дүршэлтэй болонхой. Мүнөөшье нүхэр Жапова яһала амжалтатай ажаллажа ябана. Энэ жэлэй арба нэгэн һарын туршада 2518 литр һү нютагай үнеэн бүхэнһөө һаагаад байна. Жэлэй дүүрэтэр 2700 литртэ хүргэхөөр һааха гэжэ Нимацырен хөөрэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Н. Жапова. Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

АХА ДҮҮГЭЙ, ҮНЭН ЗҮРХЭНЭЙ ОРШОН БАЙДАЛДА

ВАРШАВА. (ТАСС). Польшын хүдэлмэришэнэй нэгэдэмэл партиин VI съездын хүдэлмэреэ дүүргэһэнтэй дашарамдуулан, ПОРП-ын Центральна Комитет декабриин 11-дэ уулзалга хэбэ.

Уулзалга дээрэ ПОРП-ын ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Э. Герек, ПОРП-ын ЦК-гай Политбюрогой гэшүүд, гэшүүдтэ кандидадууд, ПОРП-ын ЦК-гай секретарьнар, ПОРП-ын Центральна Комитедэй гэшүүд, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев толгойтой КПСС-эй делегаци, ПОРП-ын съездын хүдэлмэридэ хабаадаһан коммунис болон хүдэлмэришэдэй партинуудай делегацинууд байлсаа.

Халуун альга ташалгаар угтагдажа, уулзалгада хабаадагшадта хандажа, ПОРП-ын ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Э. Герек амаршалгын үгэ хэлээ.

Нүхэр Э. ГЕРЕГЭЙ хэлэһэн үгэ

Хүндэтэ нүхэд, хүндэтэ айлшад!

Польшын хүдэлмэришэнэй нэгэдэмэл партиин VI съездэдэ хабаадаһанайтнай түлөө, тэрэнэй хүдэлмэридэ хубитаяа оруулһанайтнай түлөө таанадта манай партиин шэнээр һунгагдаһан Центральна Комитедэй үмэнэһөө үнэн зүрхэнэй баяр хүргэхэ хүсэлтэйб. Манай бүхы парти, Польшын хүдэлмэришэн анги, поляк арад съездэдэ хабаадаһыетнай, Польшодо айлшалһыетнай үндэрөөр сэгнэнэ, коммунис һанал нэгэдэл хани ёһоной аха дүүгэй мэдэрэл үзүүлһэнэйтнай түлөө бидэнэр баяр хүргэнэбди.

Нүхэр Л. И. Брежневэй, Советскэ Союзай Коммунис партиин ЦК-гай Генеральна секретариин хэлэһэн үгэ соо тодорхойлогдоһон Польшодохи социалис байгуулалтын туйлалтануудые мэдэрһэн ушар маниие илангаяа баясуулна. Манай парти, бүхы поляк арад Советскэ Союзай коммунис партида, тэрэнэй хүтэлбэрилэгшэдтэ эрхим һайн мэдэрэлтэйгээр хандадаг, совет ороной арадуудта гүнзэгы, эбдэршэгүй хани барисаатай мэдэрэлтэй байдаг юм.

Хүндэтэ нүхэд, Та бүгэдэнһөө халуун зүрхэнэй амаршалга болон юрөөлнүүдые ехэ баяртайгаар хүлеэн абаабди. Тэдэнэй түлөө бидэнэр баяр хүргэнэбди, энэ баярыемнай танай партинуудта хүргыт.

VI съезд манай партиин интернациональна хараа бодолтой байһые онсо хүсэтэйгээр баталаа. Манай партиин съезд уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй түгэс хүсые, тэрэнэй үзэл сурталай талаар нэгэдэлые үшөө дахин элитээр харуулһандань бидэнэр, коммунистнууд, гүнзэгы баяр баясхалангаар нэбтэрэнхэйбди.

Хүндэтэ нүхэд, таанар манай партиин, манай арадай ажабайдалай шухалын шухала ушар хэрэгүүдэй нэгые нюдөөрөө хараат, өөһэдөөшье хабаадалсаат. ПОРП-ын VI съезд социально-экономическа саашанхи хүгжэлтымнай программые тодорхойлон харуулаа. Энэ съезд дээрэ манай партиин ажал ябуулгын шэглэлнүүдые хараалаабди. Эдэ шэглэлнүүд Польшодо социализм бэхижүүлхын, социалис хани барисаае хүгжөөхын, манай урагшаа дабшалтын түлөө тэмсэлдэ манай оруулха хубитые ехэ болгохо хэрэгтэ эрхим һайнаар алба хэхэ уялгатай юм.

Поляк арадые 27 жэлэй туршада манай партиин хүтэлбэрилжэ байһан зам социализмтай таһаршагүйгөөр холбоотой. Арадай Польшын туйлаһан бүхы агууехэ туйлалтанууд социализмын туйлалтануудһаа эшэ үндэһэтэй, манай арад өөрынгөө ерээдүйе, өөрынгөө бүхы түсэбүүдые, хүсэл найдабаряа социализмтай холбоно. Марксизм-ленинизмдэ үнэн сэхэ байһан манай парти Польшодохи социалис байгуулалтые саашадань хүгжөөхын тула, аха дүү социалис оронуудтай, социализмын түлөө, арадуудай эрхэ сүлөөгэй, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал байгуулхын түлөө тэмсэдэг бүхы хүсэнүүдтэй манай ороной хани барисаае саашадань бэхижүүлхын тула хүсэ шадалаа гамнахагүй.

Польшын хүдэлмэришэнэй нэгэдэмэл парти пролетарска интернационализмын хараа бодолые саашадааашье хэлбэришэгүйгөөр баримталжа байха, коммунис хүдэлөөнэй түүхэтэ агууехэ үүргыень таанартай суг бэелүүлхын тула бидэнэр бүхы хүсөөрөө оролдохобди гэжэ Таанарые, хүндэтэ нүхэд, ханинар, үшөө дахин найдуулха хүсэлтэйбди.

Марксизм-ленинизмын илагдашагүй агууехэ үзэл сурталаар нэгэдэн жагсаһан манай партинуудай нэгэдэл мандаха болтогой!

Социализм дэлгэрэн таража, илан мандажа байг лэ!

Аха дүү партинуудай делегациин үмэнэһөө халуун альга ташалгаар угтагдаһан Советскэ Союзай Коммунис партиин делегациие тойлгойлогшо, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев үгэ хэлэбэ.

Нүхэр Л. И. БРЕЖНЕВЭЙ хэлэһэн үгэ

Хүндэтэ нүхэр Герек!

Хүндэтэ ханинар! Нүхэд!

Польшын хүдэлмэришэнэй нэгэдэмэл партиин VI съездын хүдэлмэреэ амжалтатайгаар дүүргэһэнтэйнь дашарамдуулан манай нүхэдые, манай поляк аха дүүнэрые аха дүү партинуудай делегацинуудай үмэнэһөө үнэн зүрхэнһөө амаршалхыемни зүбшөөгыт.

Социализм байгуулгада арадай Польшын хэр ехэ амжалта туйлаһыень, мүн арга боломжыень съезд элитээр харуулаа. Элидхэл дотор, мүн делегадуудай үгэ соошье экономико, эрдэм болон соёлые хүгжөөхэ, һайжаруулха тухай, партиин хүтэлбэрилхы үүргэ ба уласхоорондын нэрэ хүндыень бэхижүүлхэ тухай үнэн сэхэ хүсэл оролдолго — коммунис хүнүүдэй, социалис общественын эрхэтэдэй гаргадаг үнэн сэхэ хүсэл оролдолгын хэгдэжэ байһаниинь ойлгосотой байгаа.

Зургаадахи съезд Польшодо социализм байгуулгын далайсые үргэдхөө, социалис общественые хүгжөөхэ үргэн ехэ программа хараалаа.

Энэ ехэ зорилгые амжалтатайгаар дүүргэхын эрхэ нүхэсэл—партиин нэгэдэл, тэрэнэй марксистско-ленинскэ үзэл сурталай хэлбэришэгүй хараа бодол ПОРП-ын политикые арадай үргэнөөр дэмжэлгэ мүн болоно.

Аха үетэнэй революционно хатуужал, ажабайдалайнь дүршэлые залуушуулай эдэбхи үүсхэл ба эршэ хүсэнтэй холбон хүгжөөхэ хэрэг гээшэ социализмые саашадань хүгжөөхын түлөө тэмсэлдэ танай партиин үнэтэй сэнтэй баялиг мүн.

Хүндэтэ нүхэд, эб найрамдалай түлөө, Европын аюулгүй байдалые бэхижүүлхын түлөө тэмсэлдэ Польшын Арадай Республикын эдэбхитэй, гадаадын политикын уласхоорондын ехэ удха шанартай байһые, империализмда эсэргүү манай ниитын тэмсэлдэ тэрэнэй горитой хубитаяа оруулжа байһые ПОРП-ын VI съезд дахинаа үнэмшэстэйгөөр харуулаа.

Марксизм-ленинизмын, пролетарска интернационализмын эшэ үндэһэн дээрэ коммунис хүдэлөөнэй нэгэдэлые бэхижүүлхэ, социалис оронуудай, империализмда эсэргүү мүнөөнэй бүхы хүсэнүүдэй ажал ябуулгые нэгэдүүлхэ талаар ПОРП-ын хэжэ байһан ехэ хүдэлмэри үргэнөөр мэдээжэ.

Партиин VI съездын шиидхэбэринүүдые дүүргэлгэдэ ехэ амжалта туйлахыень Польшын коммунистнуудта, бүхы поляк арадта хүсэнэбди.

Нүхэр Эдвард Герегые, ПОРП-ын Политбюрогой гэшүүдээр, гэшүүдтэ кандидадуудаар, секретарьнуудаар, ЦК-гай гэшүүдээр һунгагдаһан бүхы нүхэдые аха дүү партинуудай делегацинуудай үмэнэһөө үнэн зүрхэнһөө амаршалаад, тэдээндэ элүүр энхэ байхыень, ехэ амжалта туйлахыень хүсэхыемни зүбшөөгыт, хүндэтэ ханинар.

Нүхэд, манай нэгэдэлэй түлөө!

Хүндэтэ ханинар, танай элүүр энхэ ябахын түлөө!

Нүхэд Э. Герек Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэ ехэ анхаралтайгаар, халуун альга ташалгаар угтагдаа.

Уулзалга аха дүүгэй, үнэн зүрхэнэй оршон байдалда үнгэрөө.

КПСС-эй ДЕЛЕГАЦИ ЭХЭ ОРОНДОО БУСАХАЯА МОРДОО

ВАРШАВА. (ТАСС). Польшын Хүдэлмэришэнэй нэгэдэмэл партиин VI съездын хүдэлмэридэ хабаадахын тула ПОРП-ын ЦК-гай уряалаар ерэһэн, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев түрүүтэй Советскэ Союзай Коммунис партиин делегаци Польшын Арадай Республикын ниислэлһээ декабриин 11-дэ мордоо.

СССР-эй, ПНР-эй гүрэнэй тугуудаар шэмэглэгдэһэн вокзал дээрэ КПСС-эй делегациие ПОРП-ын ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Э. Герек, ПОРП-ын ЦК-гай Политбюрогой гэшүүд, ПОРП-ын ЦК-гай Политбюрогой гэшүүдтэ кандидадууд ба бусад хүтэлбэрилхы партийна ажал ябуулагшад үдэшэбэ.

КПСС-эй ДЕЛЕГАЦИ МОСКВАДАА БУСАЖА ЕРЭБЭ

Польшын Хүдэлмэришэнэй нэгэдэмэл партиин уряалаар ПОРП-ын VI съездын хүдэлмэридэ хабаадаһан КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев түрүүтэй Советскэ Союзай Коммунис партиин делегаци декабриин 12-то Москвадаа бусажа ерээ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, Белоруссиин компартиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь П. М. Машеров, КПСС-эй ЦК-гай секретарь К. Ф. Катушев, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, КПСС-эй Красноярска крайкомой нэгэдэхи секретарь В. И. Долгих, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, Украинын КП-гэй Днепропетровско обкомой нэгэдэхи секретарь А. Ф. Ватченко, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай таһагые даагша К. В. Русаков, КПСС-эй ЦК-гэй гэшүүн, СССР-һээ ПНР-тэ байдаг элшэн сайд С. А. Пилотович гэгшэд делегациин бүридэлдэ ороһон байгаа.

Белорусска вокзал дээрэ тус делегациие нүхэд Г. И. Воронов, В. В. Гришин, А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, Н. В. Подгорный, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, А. Н. Шелепин, Ю. В. Андропов, П. Н. Демичев, М. С. Соломенцев, Д. Ф. Устинов, И. В. Капитонов, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүд, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшын орлогшонор М. А. Лесечко, В. Н. Новиков, И. Т. Новиков, Н. А. Тихонов, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүд, СССР-эй министрнүүд Б. П. Бещев, А. А. Громыко, А. А. Гречко, Н. С. Патоличев, Н. А. Щелоков, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүд В. Ф. Промыслов, Г. Э. Цуканов, К. У. Черненко, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүдтэ кандидат С. К. Цвигун болон бусад угтаа.

(ТАСС).

ПОРП-ын VI СЪЕЗД ТАРАБА

ВАРШАВА. (ТАСС). Декабриин 11-дэ Соёлой ба эрдэмэй ордон соо Польшын Хүдэлмэришэнэй нэгэдэмэл партиин VI съездын түгэсхэлэй заседани болоо. Партиин VI съездын һунгаһан, ПОРП-ын Центральна Комитедэй түрүүшын пленумэй шиидхэбэринүүд заседани дээрэ соносхогдобо.

ПОРП-ын Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретаряар Эдвард Герегэй һунгагдаһан тухай, ПОРП-ын ЦК-гай шэнээр һунгагдаһан ЦК-гай Политбюрогой ба Секретариадай бүридэл тухай мэдээсэлые делегадууд удаан альга ташалгаар угтаа.

«Польшын Арадай Республика саашанхи социалис ёһоной хүгжэлтын түлөө» гэһэн тогтоол, Европодохи аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалаар резолюциие съезд нэгэн дуугаар баталан абаба.

ПОРП-ын ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Э. Герек съезд дээрэ түгэсхэлэй үгэ хэлээ.

Э. Герек ПОРП-ын VI съездые дүүрэһэндэ соносхобо.

Съездын делегадууд ба айлшад пролетариадай гимн «Интернационал» ехэ дэбжэлтэтэйгээр дууулаа.

ПОРП-ын Центральна Комитедэй пленум

ВАРШАВА. (ТАСС). ПАП агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, ПОРП-ын VI съездээр һунгагдаһан ПОРП-ын Центральна Комитедэй пленум декабриин 11-дэ болоо.

ПОРП-ын ЦК-гай Нэгэдэхи секретаряар нүхэр Э. Герек һунгагдаа.

ПОРП-ын ЦК-гай Политбюрогой гэшүүдээр: Э. Герек, Э. Бабюх, Г. Яблоньский, П. Ярошевич, В. Ярузельский, В. Кручек, С. Ольшовский, В. Шляхчиц, Я. Шидляк, Ю. Тейхма гэгшэд һунгагдаба.

ПОРП-ын ЦК-гай Политбюрогой гэшүүдтэ кандидадуудаар: К. Барциковский, З. Грудзень, С. Каня, Ю. Кемпа гэгшэд һунгагдаа.

ПОРП-ын ЦК-гай секретарьнуудаар: Э. Герек, Э. Бабюх, К. Барциковский, С. Каня, С. Ковальчик, Е. Лукашевич, Ф. Шляхчиц, Я. Шидляк, Ю. Тейхма гэгшэд һунгагдаа. ЦК-гай секретариадай гэшүүдээр Р. Фрелек, А. Верблян һунгагдаба.

...ССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Указ

...А. А. ГОЛИКОВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО ...ДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

...и орденто локомотив-вагон заһабарилгын заводто үни удаан ...ша үрэ ехэтэйгээр ажаллаһанайнь түлөө, түрэһөөр 60 наһа...нтойнь дашарамдуулан, Ленинэй орденто локомотив-вагон ...гын заводой электро-заһабарилгын цехэй начальник нүхэр ...Андреевич Голиковые Буряадай АССР-эй Верховно Советэй ...эй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо А. СЫРЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

...-Үдэ, Советүүдэй байшан.
... оной декабриин 13.

ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИ БА СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨН

ҮРГЭН ДЭЛИСЭТЭЙ, ХҮСЭТЭЙ

Юһэдэхи табан жэлэй түсэб болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө бүгэдэ, арадай мүрысөөндэ эхи табиһан Москвагай, Ленинградай түрүү предприятинуудай үүсхэлые Улаан-Үдын авиационно заводой коллектив халуунаар дэмжэжэ, жэлэй эхиндэ абаһан социалис уялгануудаа апрель һарада дахинаа хаража шэнэлһэн байгаа.

— Уялга абалгаһаа социалис мүрысөө эхилдэг гээшэ. Зүгөөр тэрэниие зүбөөр эмхидхэхэ, үдэр бүри хүтэлбэрилжэ байха хэрэгтэй. Энээндэл партийна эхин организацинуудай гол анхарал хандуулаабди,—гэжэ заводой парткомой секретарь Г. Д. Бондаренко хөөрэнэ.

Завод дээрэ мүнөө социалис мүрысөөн урда урданайхиһаа һураггүй үргэн далайсатай, хүсэтэй болонхой. Хэдэн тоо, баримта. Заводой бүхы хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй 98 процентнь шэнэ табан жэлэй түсэб болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө мүрысөөндэ оролсонхой. Коллективэй хахадынь коммунис ажалай ударнигай нэрэ зэргэтэй. Гансахан энэ жэлэй эхинһээ хойшо 490 хүн иимэ хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байна. Гадна 17 цех, 14 таһаг коммунис ажалай коллективүүдэй нэрэ хүндэдэ хүртэнхэй.

Ямар онол аргаар эндэ социалис мүрысөөн эмхидхэгдэнэб гэһэн асуудал гарана. Энээндэ тобшохоноор харюусахань бэрхэтэй.

Уялга абалгыень хараад үзэе. Уялга абахын тулада түсэб даабаряа мэдэхэ хэрэгтэй. Мүнөө завод дээрэ хүдэлмэришэн бүхэнэй (гол мэргэжэлнүүдээр) табан жэлэй түсэб жэл жэлээрнь табигдажа дүүрүүтэ боложо байна. Олон бригада, участогуудта иимэ түсэбүүд хүргэгдөөд, тэдэнэр тодорхой уялгануудые абанхайнууд.

Жэшээлхэдэ, мастер А. М. Рылинай хүтэлбэрилдэг участогайхид иимэ социалис уялгануудые абаба: продукци бүтээхэ табан жэлэй түсэб Октябриин революциин 58-дахи ой хүрэтэр дүүргэгдэхэ. Шэнэ табан жэлдэ урлан нарижуулгын 20 дурадхал (жэл бүридэ 4-һөө үсөөн бэшэ) оруулжа үйлэдбэридөө нэбтэрүүлээд, 8000 түхэриг алмаха; ажалайнгаа бүтээсые 40 процентээр дээшэлүүлхэ; хүн бүхэн гурбан мэргэжэлтэй болохо.

Манай участогта табан жэлэймнай түсэб үгэхэдэнь, хүдэлмэришэдтэйгөө хөөрэлдэжэ, зүбшэһэн байгаабди. Хүн бүхэн юу хэхэеэ тухайлан ажал хүдэлмэридөө ямар шэнэ онол арга хэрэглэхэеэ, зэр зэмсэг, түхеэрэлгэ нэбтэрүүлхээ бодомжолһон байна гээд мастер хөөрэнэ. Тиигэжэл бүхы участогаараа шэнэ уялга абаба гээшэбди. Саашадаа эдэ уялгануудайнгаа дүүргэлтые ходо шалгажа байха болонобди, иимэ аргатайшьебди. Ушарынь гэбэл, хүдэлмэришэн бүхэмнай өөрын табан жэлэй түсэбтэй, жэл жэлээрнь хубаарилһан социалис уялгануудтай, шалгажа ядаха юумэн үгы.

Мастерай хэлэһэнһээ уламжалбал, социалис мүрысөө эмхидхэхэ хэрэгтэ инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй, мастер, бригадирнуудай үүргэ харюусалгые дээшэлүүлхэ талаар заводой партийна комитет профсоюзай организацинуудтай хамта ехэхэн хүдэлмэри ябуулна гэжэ тэмдэглэлтэй. «Социалис мүрысөөн ба мастер, бригадирнуудай уялга» гэһэн асуудал цехүүдэй профсоюзна организацинуудта зүбшэн хэлсэгдөө. Цехүүдтэхи партийна эхин организацинуудай суглаанууд, партбюро болон парткомой заседанинууд дээрэ үе үе болоод мастер болон бригадирнуудай, участок болон цехүүдэй начальнигуудай тоосоон шагнагдана. Гадна мүрысөөнэй дүн гаргахада тэдэнэр өөһэдөө байлсажа, даажа байһан коллективэйнгээ ажал хэрэг тухай, абаһан уялгануудаа ямараар дүүргэжэ байһан тухайдань элидхэдэг юм. Минии тоосоо шагнажа болохо, мүрысөөнэй дүнгэй согсолдоходо элидхэхэ ёһотойб гэжэ мэдэжэ ябахадаа, бага, ехэшье хүтэлбэрилэгшэд мүрысөөнэй ябасаар саг үргэлжэ һонирхохо, тэрээндэ хамааралсаха баатай болоно. «Социалис мүрысөө саашадань улам һайнаар эмхидхэхэ тухай» КПСС-эй Центральна Комитедэй тогтоолой гараһанай һүүлээр энэ талаар ехэ анхарал хандуулагдадаг болоо. Энэ тогтоол соогоо партиин ЦК социалис мүрысөө эмхидхэлгэдэ ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй, мэргэжэлтэдэй үүргэ, харюусалгые дээшэлүүлхэ шухала гэжэ зааһан.

Заводто бүришье ехэ уялга абаһан бригада, участогууд олон. Хүн бүхэнэй, хүдэлмэришэн бүхэнэй түсэб даабаридаа түшэглэн абаһан социалис уялгануудта, үйлэдбэридэ бии байһан арга боломжонуудые элирүүлэн хэрэглэхэ, ажал хүдэлмэридэ түрүү дүй дүршэл, шэнэ техникэ болон технологи нэбтэрүүлгэдэ эдэ үндэр уялгануудынь үндэһэлнэ.

Олег Кудряшовой хүтэлбэрилдэг комсомол-залуушуулай бригадынхид өөһэдынгөө арга боломжонуудые һайса тооложо үзөөд, табан жэлэй түсэб 3,5 жэлэй туршада дүүргэхэ гэһэн уялга абажа, заводой комсомол-залуушуулай коллективүүдтэ хандаһан байна. Эдэнэрэй үүсхэл, заводой бусад цехүүдээр үргэнөөр дэмжэгдэнэ. Тус бригадынхид мүнөө үедэ 1972 оной август һарын түсэбөөр ажаллажа оронхой. Олег Кудряшов (өөрөө ВЛКСМ-эй заводской комитедэй гэшүүн) тэрэнэй нүхэд—коммунист Александр Тихонов (цехэй комсомолой организациин секретариин орлогшо), Фёдор Патрихин болон бусад һалаан бүриингөө даабари ходоо 135-150 процент дүүргэнэ.

Мүрысөөнэй маяг шэнжэ эндэ олон янзын. «КПСС-эй XXIV съездын жэлдэ ажалай журам нэгэшье эбдэхэгүй» гэһэн үүсхэл тус заводто гараһан. «Ажалай эрхим журамтай цех, участок» гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө мүрысөөн дэлгэрэнхэй. «Мэргэжэлээрээ эрхим», «Эрхим шанартай продукциин түлөө» гэхэ мэтэ уряал доро мүрысөөн дэлгэрнэ, конкурс-харалганууд үнгэргэгдэнэ.

Социалис мүрысөөнэй дүн саг болзортонь согсолжо, үргэн олониитэдэ дуулгажа, мэдүүлжэ байха гээшэ социалис мүрысөө эмхидхэхэ ленинскэ ёһо гуримай нэгэниинь болоно. Бригада, участогуудай мүрысөөнэй дүн арбан хоногтоо, цехүүд хоорондын һара бүридэ гаргагдажа, заводой радиогоор дамжуулагдана, олон тиражтай, мүн ханын газетэнүүдтэ, дайшалхы хуудаһануудта бэшэгдэжэ харуулагдана. Мүрысөөнэй дүн согсолхо тусхай комиссинууд профсоюзуудай цеховой комитедүүдэй дэргэдэ байгуулагданхай. Эдэ комиссинуудта үйлэдбэриин түрүүшүүл, ниитын эмхи зургаанууд, мүн захиргаанай түлөөлэгшэд оролсодог. Бригада, участогуудаар уялгануудай дүүргэлтые шалгаһанайнгаа һүүлээр, хараһан үзэһэнөө, хэһэн тобшолол тухайгаа хүдэлмэришэдэй суглаан дээрэ, үйлэдбэриин зүблөөн дээрэ комиссиин гэшүүд хэлэжэ үгэдэг байна. Тиигэжэ ажал тухай, хүдэлмэридэ бии байһан дутагдалнууд, тэдэниие яажа усадхаха тухай ехэ хөөрэлдөөн болодог.

Ажалшадай өөһэдынь зохёон байгуулха хэрэг байһан социалис мүрысөөнэй демократическа үндэһэ һуури хүгжөөхые, мүрысөө эмхидхэхэ ба хүтэлбэрилхэ хэрэгтэ ёһо тэдыгээр, албан хойроогоор хандаха ушарые эрид шууд усадхахые, мүрысөөнэй асуудалнуудые шиидхэлгэдэ ажалшан коллективүүдэй үүргэ бүхы хэмжээгээр дээшэлүүлхые, мүрысөө эмхидхэхэ талаар ленинскэ ёһо гурим—олондо соносхохо, үрэ дүн сасуулха, дүй дүршэл бодото һайнаар хэрэглэлгэ эрид шууд бэелүүлхыень КПСС-эй Центральна Комитет партийна, советскэ, комсомолой ба ажахын органуудые уялгалаа һэн. Гадна КПСС-эй ЦК-гай тогтоол соо «Мүрысөө дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ урмашуулгын хэмжээнүүдые зүбөөр хэрэглэхэ, иланганаа моральна урмашуулгада анхарал ехээр табиха тон шухала» гэжэ заагдана.

Энэ талаарашье авиационно завод дээрэ ехэхэн юумэн хэгдэнэ. Заводой партком ба завком дирекцитэй хамта социалис мүрысөөндэ илагшадые материальна болон моральна талаарнь урмашуулха гурим зохёожо, тэрээнтэй хүдэлмэришэн бүхэниие танилсуулаа. Ямар хилэ дабажа, али зэргын амжалта туйлабал, ямар урмашуулгада хүртэхэеэ хүнүүд мүнөө мэдэжэ ажаллана. Урмашуулгын гурим эндэ бултыень харуулхань бэрхэтэй. Нэгэ жэшээ харуулжа болоно. 6 һарын туршада ходо түрүү һуури эзэлһэн хүдэлмэришэдэй гэр бүлэдэнь амаршалга эльгээгдэдэг, өөртэнь мүнгэн шан, үнэтэ бэлэг үгтэдэг. Гадна эдэ нүхэдэй ажалай дүй дүршэл тусхай хуудаһанда бэшэгдэжэ, хэблэгдэн гаргагдадаг болонхой.

Авиационно завод—республикын томо, түрүү предприятинуудай нэгэн болоно. Эндэ томо партийна организаци бии, хэдэн зуугаад коммунистнууд ажаллана.

Юһэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ тус заводойхид Улаан-Үдын бусад предприятинуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ нэгэтэ бэшэ түрүү һуури эзэлжэ, министерствын ба профсоюзай ЦК-гай дамжуулгын Улаан туг, мүнгэн шанда хэдэ дахин хүртэһэн байха юм. Арба һарын дүнгөөршье тэдэнэр түрүүшүүлэй тоодо оролсонхой. Товарна продукци үйлэдбэрилхэ түсэб 102 процент, продукци худалдаха түсэбөө 101,1 процент дүүргэнхэй.

Д. ЦЫБИКЖАПОВ.

ПОРП-ын VI СЪЕЗДЫН РЕЗОЛЮЦИ

ВАРШАВА. (ТАСС). ПОРП-ын VI съезд Европодохи аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалаар резолюци баталан абаба.

Тус резолюци доторнь нигэжэ хэлэгдэнэ: ПОРП-ын VI съезд поляк арадай дура хүсэлые элирхэйлэн, социалис Эхэ оронойнгоо саашанхи амгалан хүгжэлтын түлөө харюусалгатай байһанаа мэдэрэн, арадуудай аюулгүй байдалта, хани холбоото, амгалан оршохо Европые байгуулха гэжэ Польшын эрид шууд эрмэлзэдэг байһые лаблан батална.

Европодохи амгалан байдал, харилсаа холбооё мүнөө ба ерээдүйдэ батадхаха гээшэ арадуудай арюун уялга, правительствануудай харюусалга болоно. Бидэнэр, коммунистнууд, амгалан ёһоор харилсан оршохын түлөө тэмсэлдэ шиидхэхы үүргэ дүүргэдэг Советскэ Союзтай хамта, социалис хани нэгэдэлтэ бусад аха дүү оронуудтай хамта энэ харюусалга даанабди.

Европодо намдуу ба харилсаа холбооото оршон байдалай тогтожо байһан ушар резолюци дотор онсолон тэмдэглэгдэнэ. Түбэй Европодохи харилсаае заһаруулан һайжаруулхын тула шухала ябуулга хэгдэжэ эхилэнхэй. Европо түбидэ дайнай һүүлээр тогтоһон хилэнүүдэй хубилашагүй, ойроо хүртэшэгүй байһые мэдэрэлгэ тус ябуулгын үндэһэ һууринь болодог байгаа, боложо байна. СССР ФРГ хоёрой хоорондо, ПНР-эй ба ФРГ-гэй хоорондо баталагдаһан договорнууд шухала удха шанартай.

Энээнэй ашаар Баруун Берлин тушаа дүрбэн талын хэлсээн, ГДР-эй ба ФРГ-гэй правительствануудай хоорондын, ГДР-эй правительствын ба Баруун Берлинэй сенадай хоорондын хэлсээнүүд баталагдаха аргатай болоо. Тиин, эб найрамдалта, аюулгүй байдалтай, харилсаа холбооото Европые байгуулгын шэнэ шатада орохо шухала бүхы нүхэсэлнүүд бии болоо.

СССР ба ПНР-тэй баталһан договорнуудаа ФРГ-гэй дары эсэслэн баталхань шухала, тэрэшэлэн Чехословаки ФРГ хоёрой хоорондын хөөрэлдөөнүүдые амжалтатайгаар түгэсхэхэнь шухала. Мюнхенскэ хэлсээн анханһаа хойшо буруу байгаа гэжэ ФРГ-гэй мэдэрэлгэһээ Чехословаки ФРГ хоёрой хоорондын хөөрэлдөөнэй амжалта дулдыдаха гэжэ резолюци дотор хэлэгдэнэ. Тэрэшэлэн Германиин хоёр гүрэниие—ГДР ба ФРГ-е уласхоорондын мэдэрэлгэ туйлаха, эдэниие ООН-до абаха, уласхоорондын гурим ёһонуудтай зохилдуулан, эдэнэй хоорондын харилсаа тогтоохо шухала байна.

Европодохи аюулгүй байдалай, харилсаа холбооной асуудалнуудаар бүхэевропын зүблөө дары зарлаха тон шухала гээд съезд тоолоно. Тус зүблөөе бүри 1972 ондо зарлаха эдэбхитэй, олон талын бэлэдхэл хэхэ, зарлан үнгэргэхэ саг ерээ. Энэ зүблөөе Европодо, аюулгүй байдал ба харилсаа холбоо бэхижүүлхын тула шууд хэрэг болгохо бүхы арга боломжо бии.

Сэрэгэй-политическэ бүлэгүүд боложо энэ түбиин хуба... таһарһан ябадал усадхаха... олгохоор, бүхэевропын аю... байдал хангахаар ёһо гурим... тоохо гээшэ манай гол зо... болоно гэжэ резолюци дотор хайлан тэмдэглэгдэнэ.

Европын гүрэнүүдэй ба ар... дай амгалан ёһоор харилса... шолгын гол ёһонуудые ... болгоһон бүрин түгэс, хани ... саата харилсаа холбоо ха... гээшэ манай гадаадын поли... уг зорилго болоно.

Манай парти бусад ком... партинуудтай хамта, арадай... сагта Польшо бусад социалис... нуудтай хамта, түбхын ... Совед үүдэй оронтой хани ... саа, союз ба харилсаа холбоо... гуулан, Европые амгалан ... амжалтатай хүгжөөхэ хараа ... бодото дээрэнь бэелүүлхын ... шухала бүхы юумэ хэхэ ... Энэ уг зорилгоёо бэелүүлхы... ла, ерээдүйн Европо тухай ... эрмэлзэлыемнай хубаалд... манай түбидэ бата бэхи эб... рамдал, аюулгүй байдал, хар... холбоо хамтадаа туйлахаар ... байдаг бүхы эб найрамдалай... сэнүүдтэй, бүхы гүрэнүүдтэй... тадаа ябуулга хэхэбди гэжэ ... люци дотор хэлэгдэнэ.

МҮНГЭН ШАНГААР УРМАШУУЛАГДАБА

Жэлэй һүүлшын декабрь һара ерэнхэй. Тала дайда, уулануud сагаан дэгэлээ үмдэжэ, шэмэрүүн хүйтэн жабар хүнэй шэхэ хасар шэмхээд абана. Ан гүрөөлнүүдшье дулаан байра бэдэржэ, хүбшэ тайгын хүнды соо... гуур хоронод. Багдаринай геолого-шэнжэлгын экспедициин хүдэлмэришэд хүйтэнһөө айжа, дулаан байрада хороно бэшэ, харин бүри эршэмтэйгээр ажалланад. Арадай ажахыда хэрэгтэй үнэ сэнтэй металл бэдэржэ олохо шухала.

Ахалагша мастер А. Атаманчугай даадаг участогай хүдэлмэришэд ажалдаа харюусалга ехэтэйгээр хандана. Эдэнэр газарай хүрьһэ үрэмдэхэ даабаряа 45—50 процентээр үлүүлэн дүүргэнэ. РСФСР-эй Геологиин министерство, профсоюзай ЦК энэ амжалтыень үндэрөөр сэгнэжэ, байгша оной ноябрь һарада мүнгэн шангаар урмашуулһан байха юм.

Геолого-шэнжэлгын Октябрьска партиин проходчигууд халаанайнгаа даабари мүн лэ үлүүлжэ, олоной магтаалда һайшаалда хүртэнэ.

Багдаринай геолого-шэнжэлгын экспедициин хүдэлмэришэд газар үрэмдэхэ жэлэйнгээ даабари амжалтатайгаар дүүргэнхэй. Эдэнэр Ципиканай алтанай приискын хүдэлмэришэдтэ тон ехэ туһа хүргэнэ.

П. КАЗАРИНОВ.

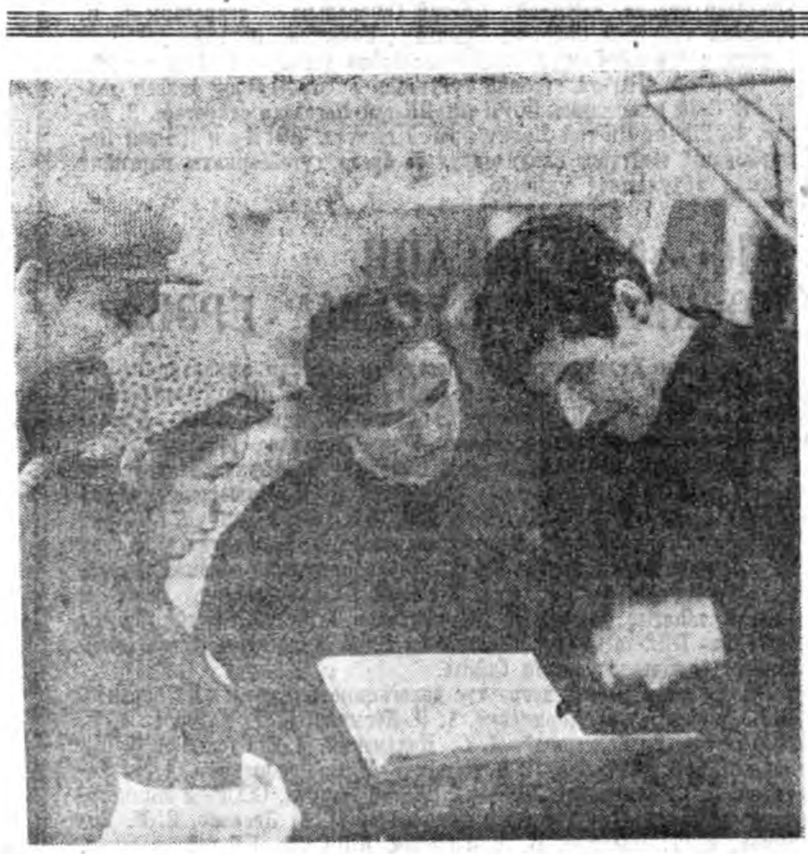

МҮРЫСӨӨНЭЙ ТУГ ҮРГЭГШЭД

Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрикын коллектив һүүлэй үедэ «Восход», «Мраморный», «Эллада», «Рябина» гэһэн шэнэ түхэлэй сэмбэ нэхэдэг болоо. Шэнэ сэмбэ ажалшадай һайшаалда хүртэнэ. Һайн шанартай сэмбэ бүри ехээр нэхэжэ, улад зоной эрилтэ гүйсэд хангаха гэһэн шухала зорилго тус фабрикын коллектив урдаа табяад, эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлжэ байна. Хүдэлмэришэн бүхэн халаанайнгаа даабари дүүргэхые оролдоно.

Байгша оной арба нэгэ һарын даабариһаа гадуур 15 мянган метр элдэб зүйлэй сэмбэ нэхэжэ гаргаһан байха юм. Сэмбэ нэхэгшэд Галина Нехорошева, Тамара Гусева гэгшэд халаанайнгаа даабари 15—20 процентээр үлүүлнэ. Дүршэлтэй бэрхэ хүдэлмэришэд тус фабрикада олон юм. Жэлэйнгээ даабари декабриин 26-да дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур олон мянгаад метр сэмбэ бүри ехээр нэхэжэ гаргахал.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: халаанай мастер М. Парфенов, продукциин шанар шалгагша Р. Полянская, технолог Г. Усамова, мастер Ю. Елгин гэгшэд ажал тухайгаа хөөрэлдэжэ байна; Г. Нехорошева, Т. Гусева; Н. Лобытина.

С. БАЛДУЕВАЙ фототекст.

Мэргэжэлтын зүбшэл

ҮНЕЭДЭЙ ДЭЛЭН ҮБШЭНҺӨӨ ҺЭРГЫЛЭЭ

Һаалишад, малшадай анхаралда

Юһэдэхи табан жэлдэ хүдөө ажахые хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ, илангаяа эдеэ хоолой зүйлнүүдые, тэрэ тоодо һү, мяха ехээр абадаг болохо тухай КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүд соо хараалагданхай.

Тэдэ хэпэйшье мэдэһээр адууһа малһаа ашаг шэмэ ехээр абаха, илангаяа үнеэдһөө һү ехээр һаахын тула нэн түрүүн гүүртэ, фермэ бүхэндэ хүхэ дэлэн һайнтай, тобир сула үнеэдые олоор байлгаха хэрэгтэй. Юуб гэхэдэ, үнеэдэй һүн гээшэ хүхэ дэлэн соонь лэ бүрилдэжэ бии болоно ха юм. Хэрбээ үбшэн, муу дэлэнтэй байгаа һаань, үнеэдые хэдышье һайнаар эдеэлүүлээ һаа, тэдэнһээ һанаһанда хүрэмэ ехэ һүн заяандаашье гарахагүй байһаниинь элитэ.

Эгээл тиимэһээ энэ статья соогоо үнеэдэй хүхэ дэлэн гамнаха, тэрэниие элдэб үбшэнһөө һэргылхэ, эмнэлхэ тушаа тогтожо хэлэхэ хүсэлтэйб.

Ехэнхи ушарта үнеэдэй хүхэнэй нүхөөр элдэб бактери орожо, үгышье һаа, дэлэнгэйнь арһан гэмтээд гү, али хүхэнэйнь хаха унаад, юумэдэ биса сохюулаад байгаа һаань, үнеэдэй дэлэндэ мастит үбшэн бии болодог юм. Энэ юун дээрэһээ болоноб гэхэдэ, үнеэдэй дэлэн ямар нэгэн хурса эритэдэ адаад байгаа һаань гү, али нарин, бүдүүн гэдэһэн соонь хорхой суглараад, мүн малай түрэхэдэ, тугалайнь гэрэй гаража үгөөгүй һаань, хүхэ дэлэнгынь хабдажа, мастит гэдэг үбшэн бии болоно. Илангаяа үхэр малай байра соо ариг сэбэр сахигдадаггүй, муухай, шэбхэ шабааһандаа дарагдаһан, һаахынгаа урда үнеэдэй хүхэ дэлэн угаадаг, аршадаггүй, һүень дутуу һаагаад орхижорхидог газарта үнеэд иимэ үбшэнөөр үбдэдэг. Мүн үнеэдые оньһон машинаар һаахадаа аппарадайнь ёһоор тааруулагдаагүй, сагһаань дан удаан хүдэлгэжэ, үнеэдэй хүхэнһөө шуһа гаратар һааһан дээрэһээ хүхэ дэлэнгынь үбдэжэ магад. Үгышье һаа, малые муугаар эдеэлүүлжэ байбал, баһа энэ үбшөөр үбдэдэг байна.

Мастит үбшөөр үбдэһыень хайшан гэжэ мэдэхэ ёһотойб. Үнеэнэй дэлэн хабдажа һэлхэнтээд, үбдэһэн газартаа хүндүүлхэй болоод байдаг. Тиихэдэ хүхэнһөөнь һүн гарахаяа болёод, үгышье һаа, һүнниинь үлүүсэ ехэ үдхэржэ, изармагтай, эдэһэн шэнги болодог, шуһатайгаар, эдеэрэтэйгээр гарадаг юм.

Энэ үбшэн дүрбэн ондоо байдаг. **Серозно мастит** болоо һаань, үнеэн муудажа, бэень халуурдаг, һү ёһоор гарахаяа болижо, хахад хүхэниинь хабдажа, хүндүүлхэй болоно. Түрүүшээр һүниинь яһала һайнаар гаража байһан аад, һүүлдэнь шэнгэржэ үһабхи болошодог.

Катаральна мастит үбшөөр үбдэбэл, үхэр үлбэр муу болоод, бэеынь халуун дээшэлжэ, үбһэ тэжээл ёһоор эдихээ болижо, һү шэмэнь эрид доошоо ородог. Зарим хүхэниинь бага зэргэ хабдаад, халуухан, тэндэнь хүндүүлхэй болоод байха, һаахада түрүүшээр изармагтай үдхэн һүн гараха. **Фибринозно мастит** болоо һаа, үнеэд үлбэртэжэ, юумэ мүртэй эдихээ болёод, заримандаа доголшодог, хүхэ дэлэнгынь ехэнхидээ хабдаад, халуу бусалжа, аргагүй хатуу, хүндүүлхэй болодог юм. Һүндэнь булангиртай, шарабтар үнгэтэй монсогорхон юумэнүүд гараха. **Эдеэрэтэй мастит** үбшэн хүрөө һаа, үхэр абаһаар юушье эдихээ болёод, бэень халууржа, хүхэ дэлэнгһээнь һүн гарахаяа болидог, малай хойто хүл доголшодог, дэлэнгэйнь дүрбэнэй нэгэ хуби хабдаад, халуу бусалжа, тон хүндүүлхэй боложо, һэлхэнтэжэ арһаниинь таталдажа эхилдэг. Һаахада, һүн соонь изармаг, эдеэрэ, заримандаа шуһан гарадаг.

Эдэ бүгэдые юундэ дурданабши гэхэдэ, иимэ үбшөөр үбдэжэ, үнеэд һү шэмээ ехэ татана, ажахынуудта горитойхон гарза хохидол ушаруулагдана ха юм. Тиимэһээ гансашье зоо-ветмэргэжэлтэд бэшэ, мүн малшад, һаалишад, энэ үбшэн тухай мэдэхэ ёһотой.

Мүнөө малай хүхэ дэлэн эмшэлхэ элдэб һайн эм дом, шэнэ онол арганууд бии болоошье һаа, үнеэдэй хүхэ дэлэнгэй мастит үбшөөр үбдэхэ, тиигэжэ тэдэниие голодоһондо гаргаха баатай болохо ушар үшөөл үзэгдэһөөр. Жэшээнь, 1969 ондо Хэжэнгын совхоздо 162 үнеэнэй, 1970 ондо—259 үнеэнэй, байгша оной арба һара соо—134 үнеэнэй хүхэ дэлэн мастит үбшөөр үбдэһэн байна.

Зарим ушарта субклиническэ мастит үбшэн абаһаар мэдэгдэдэггүй. Элүүр гэжэ тоологдодог үнеэд бүхэли жэл һаалгаад, шэргээгдэжэ, дахин тугаллаад һаалгахадаа, мастит үбшэниинь һөөргөө һэргэдэг. Юуб гэхэдэ, мастит үбшэн үнеэдэй шэргээд байһан үедэ бии болодог юм. Иимэ үбшые элирүүлхын тула шэргэһэн үнеэдые һаагаад үзэхэ хэрэгтэй. Элүүр үнеэдэй һүн үдхэн байха, тиигээд тэрэнь тон жааханаар гараха, үгышье һаа, юушье гарахагүй. Харин мастит үбшэнтэй байбал, һүндэнь изармаг бии болоһон, һүнэйнь өөрто юумэ тунаад байха.

Мастит үбшөөр үбшэлһэн үнеэдые хайшан гэжэ эмшэлхэ гээшэб?

Манай орон дотор энэ үбшэнтэй тэмсэхэ олон янзын арга, эм дом бии болонхой. Мүнөөшье бүри ашаг үрэ ехэтэй онол арганууд бэдэрэгдэжэ байнхай.

Түбхын түрүүн үбшэлһэн үнеэдые амяарлажа, силос эдюулхээ болёод, үбһэ үгэхэ, дан оло уһалхаяа болихо, үдэрэй 4—5-һаа оло бэшэ һааха хэрэгтэй. Мастит үбшэнэй бии болоһон шалтагааниие элирүүлээд байбал, тэрэниие усадхаха хэмжээ абаха шухала. Серозно, катаральна мастит үбшэнэй элирүүлэгдээ һаань, хүхэ дэлэнгэйнь нервые зогсоохые оролдохо ёһотой. Үнеэнэй һүндэ изармаг, үдхэн шалхамаг бии болоо һаань (катаральна, эдеэрэтэй-катаральна, фибриозно мастит), дэлэн руунь микробые үгы хэхэ эмээр тариха байна. Хүхэнэйнь нүхэ руу тарихада, эмэй орожо үгөөгүй һаань, һүень һаагаад, 1-2 процентын соодотой 40-60 миллилитр бүлеэн уһа хүхэнэйнь нүхэ руу хэжэ угааха хэрэгтэй. Дэлэнгынь һулаханаар эльбэжэ, нидхэржэ, 15-20 минута болоод һааха ёһотой. Удаань үбшэн хүхэн бүхэндэнь 100-200 мянган единицын пенициллин гү, али стрептомицин 0,5 процентын 100-150 миллилитрэй новокаин соо худхаад тариха байна. Элүүр хүхэндэнь һү гү, али дистилирвваннэ уһа хэхэ юм. Мүн лэ иимэ хэмжээгээр терралицин, колимицин, полимиксин гэхэ мэтэ антибиотигуудые хэрэглэхэ ушартай.

Эм хэһэн хойноо 4-6 час болоод һааха, тиигээд 8-12 час болоод лэ дахин хүхэ руунь хэхэ байна. Пенициллиниие стрептомицинтэй суг хэхэдэ, мастит үбшэн түргэн эдэгдэг.

Энээниие манай совхоздо хэрэглэдэг болоһоор, муу бэшэ үрэ дүн туйлагдана. Хэрбээ эдеэрэтэй-катаральна, фибриозно мастит болоһон байгаа һаань, 3-5 хоноод лэ тэрэл эмээр таридагбди. Тиихэтээ хамта хоёр-гурбан суудхэ болоод, 2 дахин 600 мянган единицын бициллин-3 гэдэг эм новокаин хоёроор таридагбди. Энэ аргаар 100 гаран үнеэдые эмшэлээбди.

Фибриозно мастит үбшөөр үбдэһэн, хахад дэлэнгэйнь бамбайтараа хабдаһан, хатуу хүндүүлхэй болошоһон дэлэнтэй үнеэдые дээрэ хэлэгдэһэн аргаар эмшэлээд байхада дүрбэдэхи үдэртөө һайн болодог байгаа.

Антибиотигуудые хэрэглэхэһээ гадна, шэнгэрүүлэгдэһэн фурацилин, стрептоцид (1 процентын), норсульфазолой натри (2 процент) гэхэ мэтэ микробуудые үгы хэдэг зүйлөөр таридаг юм. Энээнһээ гадна, хүхэ дэлэнгыень эльбэхэ, нидхэрхэ хэрэгтэй. Серозно мастит үбшэнтэй һаань, дэлэнгыень һоонь өөдэнь нидхэрхэ, харин катаральна мастидтай һаань, дэлэ... дээрэһээнь доошонь үдэрэй 2-... хин эльбэхэ, нидхэрхэ байна. ...гаяа һаахаһаа урда 10-15 ... мүн һаажа байхадаа нидхэрхэ ... ла. Хабдарайнь түргэн татахы... 5-10 процентын камфирна ... али ихтиолово эм түрхихэ ... Үгышье һаа, үбшэн дэлэнгые... луун юумээр жэгнэхэ, халу... рафинтай будөөр уяха хэрэгтэй. Кварцева лаампаар шаруулхада... но. Үбшэнгэйнь үни боложо ... һан байгаа һаань, энэ арг... илангаяа һайн.

Тэрэшэлэн окситоцин, маст... гэхэ мэтэ эмүүд баһал ашагта...

Үнеэдэй хүхэ дэлэнгэй үбдэх... тула һайн шанартай үбһэ ... зүбөөр эдюулхэ, байра соонь ... байлгаха, газаа сэбэр агаарта ... жа байха, хэбтэхэ газартань ... дэлэнгэйнь адаха, гэмтэхээр ... байлгаха ёһогүй. Үнеэдые ту... һоонь 50-60 хоног урид за... шэргээжэ, һайнаар харууһалха ... рэгтэй. Мүн зүбөөр һааха, хүх... лэнгыень ходо угаажа, аршажа, ... хэржэ, һүень гүйсэд һаажа ... шухала. Мастит үбшэниие эли... хын тула һарадаа хэдэ дахин ... үнеэдэй дэлэн шалгаха, харах... на.

С. БАТОРОЕ...
Хэжэнгын ветстанци... главна ветвра... Буряадай АССР... габьяата ветвр...

МАРТАГДАШАГҮЙ УШАРНУУД

ДУРДАЛГА

Хүн гээшэ наһан соогоо олон юмэ үзэдэг, харадаг бэзэ. Тиимэшье ойн бодолһоо оройдоо гаргагүй бүхөөр хадуугдаһан онсо ушарнууд бии байдаг гэлсэгшэ. Тиимэ хэдэн ушар тухай тобшоор дурдаха хүсэлтэйб.

1.

1922 оной эхеэр. Манай нютагта һаяшаг нээгдэһэн һургуули (тиихэ сагта Цагаан-Нуурай дээдэхи шатын гэгдэдэг байһан, мүнөө Хэжэнгын аймагай Дундын-Худанай дунда һургуули болоһон) буряад хэлэнэй багша ...шаатьеб ошоод ерэхэдээ, ехэл олон, юрэ бусын юумэ асарһан ...артайгээр папка соо һоо дэбтэрүүд түхэлтэй, барламал, тэбхэр ...һа гаргаа бэлэй. ...дэнэр һургагшаяа тойрошоод, ...ээ харуулыт, уншажа үгыт, ...уулыт гэлдэн дарья табилдаа ... хабди. Тиигэһэмнайшье гай...гүй. Центрһээ холо, хүдөө ...сагта газетэ гээшые, тииһээ...тэрээ буряадаар, хэблэгдэһэн ...ээ харахаһаа байтагай, дуу...шьегүй байһаниинь дүтэрхы. ...эн хуудаһанайнь зураг он...ихарал татаа һэн. «Шэнэ бай... гэһэн мантан томо гаршаг... түг бариһан, хазаар мори... шобогор буряад малгайтай ...рюун хүн холые зориһон ян...ай, хурсаар шэртэн байгаа ...ай.

Тэрэ зураг хараха, материал...дтайнь танилсаха бүхэндөө ...а нэгэ ушар эжэлүүдгүй һа...да ородот байһан юм. Манай ...туулиие даагша, ород хэлэ ...ар багша Кузьма Сергееви... (фамилииень һананагүйб) ...а папаха малгайдаа зурагар ...ан лентэ һөөлжүүлэн һагад ...аад, гурбан нүхэдтээ (парти...үүдтай) хамта урда зүг барин ...илгэлдэжэ ошоһониинь, хэдэн ...а ябажа ерээд, һониноо хөөрэ...ниинь мүнөөшье һанагдадаг. ...үн хожом хойшодоо газетын ...рүүшээр «Шэнэ байдалай», ...а тээнь «Буряад-Монголой ...нэй») ерэхые хүлеэдэг, абтахадань ехээр хүхидэг, үнэтэ бэлэг шэнгеэр угтадаг, мүр үлөөнгүй шахуу, абьяастай хомхойгоор уншадаг һэмди. Байн байтараа нютагай зон «Үнэниие» улам олоороо захижа абадаг болоо һэн.

2.

1927 оной зун. Сомон доторхи газарай хубаариин асуудал ангиин удхатай шанга тэмсэл үүсхээ бэлэй. Газарые хүн аминда хубааха гэһэн засагай дээдэ зургаануудай заабари, үгытэй, дунда шадалтай тариашадай эрилтэ баяшуулай зүгһөө үсөд эсэргүүсэлтээр угтагдаһан юм. Тус асуудалые ажалшадай аша туһада шиидхэхын тула нютагай партийна, комсомолой эмхинүүд ехэ хүдэлмэри ябуулһан: үгытэйшүүлэй ба хамтын суглаануудые оло дахин үнгэргэһэн байха. Тэрэл нажар тиимэ нэгэ суглаанда БурЦИК-ай гэшүүн К. Н. Языков Дээдэ-Үдэһөө ерэжэ, газар тухай Ленин багшын һургаал заабари, парти болон засагай политикые тодо һонороор тайлбарилаа һэн. Эдлүүриин бүхы газарые хүн аминда хубааха гэжэ эсэслэн шиидхэгдээ бэлэй. Тиихэдэ сомон доторхи газар хубааха комиссиин бэшээшээр хүдэлмэрилһэн хадаа хэнэй хэды шэнээн, ямар газар хаанаһаа абаха болоһые мэдэдэг, хэрэгыень хүтэлдэг, дансыень баридаг байһанби. Тиимэһээ комиссиингаа хүдэлмэри тухай, хэнэй ямар газар абаһан тухай «Буряад-Монголой үнэндэ» бэшэхые тэрэ намда зүбшэлөө һэн. Энэ асуудалаар тус газетын тунхаглаһан материалнуудые уншадаг тулада, мэдэхэ юумэеэ захаһаань бэшээд, удангүй редакцида эльгээгээгшэ һэм. Тэрэмни заһагдажа, тобшо тодо мэдээсэл болгогдон хэблэгдээ бэлэй. Урмашаһан, эрэмшэһэн би нютаг нугынгаа байдал тухай бага сага бэшэдэг болоһон, 1928 онһоо хойшо бүришье эдэбхитэйгээр сорболожоло захалһан байгааб. Тэрэ сагта шүүмжэлүүлһэн зарим харша этэгээдүүдэй хашаха, хабшаха һэдэлгэ гаргадаг дээрэһээнь, редакцида эльгээһэн олонхи бэшэгүүдтэ нюуса нэрэ табигдадаг байһан. Бишье тиимэ гурим бариmталагша, хэрэглэгшэ һэм.

3.

1932 оной хабар. Республикын хүдэлмэришэн, хүдөө бэшэгшэдэй съездын делегат боложо, Дээдэ-Үдэ ерээд, тэрэнэй дүүрэмсээр, «Буряад-Монголой үнэн» газетын соёлой таһагые даагшын орлогшоор томилогдожо, хэдэн һарын туршада хүдэлмэрилһэн хүм. Тиихэ үедөө редакторай орлогшо Цыденжаб Дондубон, мүн Бабасан Абидуевта ходо хандадаг, хүдөө бэшэгшэдэй материалнуудые хайшан гээд бэлдэхэ тухай, бэшэлгын онол онишо тухай тодо һонор заабари абадаг байгааб. Энэ ушар журналистын харюусалгатай, хүндэтэй, орёо бэрхэтэйшье замаар дабшаха хүсэл зориг түрүүлээ, эхин һуури табижа үгөө бэлэй.

1939 ондо «Правда» газетын редакцида хахад жэл шахуу соо практика гарахадаа, олохон юумэ ойлгоо, большевик хэблэлэй гол ёһон гээшые тухайлха болоо һэм. Материал бүхэндэ (бага, ехын илгаагүй) тон наринаар хандаха, баримтануудые һайтар шалгаха ба шэнжэлхэ, мэдүүлэл бүхэнэй мэргэн, үгэ бүхэнэй үүргэ, удха түгэс байхынь тула оролдохо шухала гэжэ ойлгоо бэлэйб.

***

Юрэнхы түүхын талаар абажа харабал, табин жэл ехэшье саг бэшэ ааб даа. Гэхын дашарамда, бүхы республикатаяа, арад зонтоёо хамта урдань хэзээшье үзэгдөөгүй ехэ алхамуудые «Буряад үнэнэй» бэелүүлсэһэниинь дамжаггүй.

Хорёод—гушаад онуудай газетые ираад харахада, тунхаглагдадаг материалнуудай темэнь тэрэ үедөө тааруушье һаа, жанраар үсөөн, ехэнхидээ информациин шэнжэтэй байһан. Гол түлэбтөө: ангиин дайсан этэгээдүүдые элиишэлхэ, хорото ябуулгын хойшолонгуудые үгы хэхэ, элдэб үбшэн хабшантай тэмсэхэ, үзэг бэшэг мэдэхэгүйе усадхаха тухай, хамтын ажалай аша үрэ, коммуна ба нэгэдэлнүүдэй эмхидхэгдэһэн тухай, түмэр плуг, түрүүшын тракторнууд тухай, хүдэлмэришэдэй кадрнуудые бии болгохо тухай бэшэдэг, улаан булан, уншалгын байшангай нээгдэһэн тухай мэдээсэдэг байһан аад, он жэлнүүдэй үнгэрхэ тума өөдөө гара гараһаар, илангаяа һүүлэй үедэ экономикын ба соёл культурын, эрдэм болон техникын, ажаһуудалай ба бусад олон орёо асуудалнуудаар бэшэгдэһэн, оршуулагдаһан статьянуудай газетын хуудаһануудта гарадаг болоһониинь мэдээжэ ааб даа.

Совет хүнүүдэй бүрин түгэлдэр ажабайдалые харуулһан зүйлнүүдэй дунда коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуурииин улам эршэмтэй, үргэн дэлисэтэйгээр байгуулагдажа байһан тухай, электронно-тоололгын эди шадитэ машинануудай, автомат түхеэрэлгэнүүдэй тодхогдоһон тусхай, кибернетикэ тухай, бүгэдэ ниитын уялгата дунда һуралсалай бэелүүлэгдэсэ тухай, космонавтнууд ба планетэнүүд хоорондын онгосо, станци, лабораторинууд тухай, олон мянган шэнэ мэргэжэлтэдэй һуралсалаа дүүргээд, арадай ажахын ба бусад бүхы һалбаринуудта ажаллажа эхилһэн тухай, эрдэмэй доктор, кандидат зэргэтэнэй республика дотор жэл бүри олоороо урган дэбжэжэ байһан тухай уншахада урматай.

Бусад газетэнүүд, журналнуудай материалнуудтай танилсабашье, «Буряад үнэнөө» уншаагүй һаа, сэдьхэл дунда шэнги байдаг. Арбаад наһатайһаа уншажа дадаһан хадам, тиимэ дүтэ һанагдадаг бэзэ даа.

«Буряад үнэмнай» 50 наһатай болобо. Түүхынь мүнхэ дэбтэртэ бүри гайхамшаг шэнэ хуудаһанууд нэмэг лэ, удхаар бүри баян, найруулгаар үшөө хурса болохотоёо хамта, хододоо залуу зандаа байг лэ!

Р. БИМБАЕВ,
СССР-эй Журналистнуудай холбооной гэшүүн.

ХУЖАРЛАН УНШАМААР БАЙДАГ

«Буряад үнэн» газетын мүндэлһөөр 50 жэл болохонь. Энэ хадаа жэнхэни буряад газетэ болоно. Түрэл газетымнай түүхэ ехэшье, һонишье даа. Би 40 жэлдэ Яруунын аймагта багшалһан байнаб. Энэ үе соо арад зоной дунда партиин һургаалые нэбтэрүүлдэг хүдөөгэй багша хадаа «Буряад үнэн» газетэтэй олон жэл соо нухэсэһэн байнаб. Мүнөө наһатай боложо, пенсидэ гарабашье, түрэл газетынгаа һониниие үбгэд, хүгшэдтэ уншажа үгэһөөрби.

Гушаад оноор хүдөө нютагуудта ехэ хубилалта боложо эхилээ һэн. Үмсын ажалые хамтын болгохо асуудал шиидхэгдэжэ байгаа. Хаанта засагай харанхы мунхаг байдалые социалис ёһоор шэнэдхэн хубилгаха гэһэн 1930-аад оной соёлой добтолгын үе байгаа һэн. «Һураһан хүн толон соо ябаха, һураагүй хүн манан соо ябаха» гэһэн буряад арадай сэхэ мэргэн үгэ бии. Соёлой добтолгын үедэ ном бэшэгтэ һураха, харанхы балай байдал усадхаха гэһэн уряал «Буряад-Монголой үнэн» газетын хуудаһанда толилогдодог байгаа. Тиимэһээ хүдөөгэй буряад зоной дунда ехэ наһатанай һургуулинууд бии боложо эхилээ. Түрүүшээр энэ һуралсалһаа хулжадаг заримашуул үзэгдэдэг бэлэй.

Теэд хүдөө нютагуудта соёлой добтолго үргэн далайсатайгаар ябажа, хүн бүхэн шэнэ ёһо заншалые дагадаг болоо һэн. Хүн бүхэн шэнэ юумые ойлгохые оролдодог байгаа. Өөрынгөө үндэһэн хэлэн дээрэ гарадаг «Буряад-Монголой үнэн» газетэ уншажа, ойлгоогүй юумэеэ ойлгожо абаха, түргэн үзэг холбожо уншадаг болохо гэһэн зорилго табигдаа. Һургуулида илангаяа залуушуул олоороо һурадаг болобо. Тиигэжэл Үльдэргынхид үзэг бэшэгтэ һуража, буряад хэлэн дээрэ гарадаг газетые уншажа, шэнэ һонинуудые дууладаг, ойлгодог болоһон жэшээтэй.

Үльдэргэ нютагта үзэг бэшэг мэдэхэгүй ябадалые усадхаха хэрэгтэ тэрэ үеын хүдөөгэй эдэбхитэд, мүнөө пенсионернүүд Жигмитова Чимит-Дари, Батуев Дондок гэгшэд өөһэдынгөө хубитые оруулһан байха юм. Тиигэһээршье «Буряад-Монголой үнэн» газетэ айл бүхэнэй ёһотой агитатор болоо һэн.

— Үльдэргын Ленинэй ба Кировэй нэрэмжэтэ колхозуудта 1935 оной эхин багаар «Буряад-Монголой үнэн» газетые оройдоол арбаад айл захидаг байһан аад, жэлэй хахад багаар 40 гаран айл абадаг болоо гэжэ,— почтальон Номогоной Нима ехэ баяртайгаар хэлээ бэлэй. Энэ баримта юу харуулнаб гэхэдэ, энэ газетэ буряад арадай дунда соёлой добтолго бэелүүлхэ хэрэгтэ коммунис партиин үзэл суртал нэбтэрүүлэгшэ, ёһотой агитатор, пропагандист болоһон байгаа ха юм.

1930-аад оной үеэр Стахановска хүдэлөөн тухай, Совет Конституци тухай, «Түргэн ябадалһаа толгой эрьехэ» гэхэ мэтын материалнууд газетымнай хуудаһануудта тон һонирхолтойгоор, ойлгосотойгоор бэшэгдэдэг байгаа. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай үедэ Совет Армиин сэрэгшэдэй баатаршалга, манай ороной «бүхы юумэеэ—фронтдо» гэһэн уряа доро материалнууд газетэдэ ходол гарадаг байһан юм. Ярууна нютагаймнай хүбүүн Иван Максимович Трофимовта дайнда баатаршалга гаргаһанайнь түлөө Советскэ Союзай Геройн нэрэ зэргэ олгоһон тухай, хэдэн олон сэрэгшэдэй баатарлигаар тулалдаһан тухай хододоо буряад хэлэн дээрэ уншадаг байгаабди.

Арад зоной дунда социалис мүрысөө үргэн далайсатайгаар дэлгэрүүлжэ, партиин XXIV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэ мүнөө «Буряад үнэн» газетэ өөрынгөө үүргые яһала һайнаар дүүргэнэ.

Д. ШИРАБОН,
пенсионер.

АЛЬГА ТАШАЛГА ЗАМХАНАГҮЙ

Филармониин бүлэг артистнарһаа бүридэһэн эстрадна бригада мүнөө үедэ Түнхэнэй аймагай колхоз, совхозуудаар айлшалжа ябана.

Буряадай АССР-эй габьяата артистнар Клавдия Шулунова, Арсен Галсанэ, артист Владимир Шагжиев, эстрадын артистнарай Бүхэсоюзна конкурсын лауреат, уран хурсаар уншагша артист Игорь Мэй, шог зугаа энеэдэ гаргадаг артист (клоун) Андрюша Балалайкин гэгшэд тэдэнэрэй дунда бии.

Хүшэгын нээгдэхэдэ, Клавдия Шулунова «Буряад орон» гэһэн дуye ирагуу һайханаар хангюурдажа, харагшадай дура сэдьхэл хүрэһөөр татаадхина. «Дэлхэй минии альган дээрэ» гэжэ дуye Владимир Шагжиевай дуулахада, үшөө дахин дабтахыень гүйһан альга ташалган удаан саг соо замхагүй.

Эстрадна бригадын программа тон баян. Буряад, ород арадуудай дуунуудшье, шог ёгто шүлэг, рассказуудшье, элдэб арадуудай хатар, «эди шэди» харуулһан номернуудшье бии.

Мүнөө Хойто-Гол, Нилова-Пустынь, Аршаан, Моондо, Жэмһэг гэхэ мэтэ нютагуудаар айлшалжа, дүүргээд, аймагай түб Хэрэн тосхондо наадаа табихаар эндэ ерээд байна.

Л. ТАПХАЕВ.

Уянгата очерк

Нютагай шорой

1.

НЮТАГАЙ ШОРОЙ... Түрэһэн гараһан нютагаймнай хүрьһэнэй адха шорой. Тоонто булаатай торюун хара, бур шабаршье газарай адха ...

...ар, нютаг бүхэнэй шорой бүхэн ондоо гэлсэдэг. Үнэхөөрөө. тиимэл ха даа. Теэд түрэһэн гараһан нютагайшни шорой ...шье ябахадаш, танигдаха, ...рхэ байха. Тиигэншьегүй ...и. Эхэһээ түрэхэһөө хойшо ...ын алхамһаа эхилжэ, нюр... гэшхэн тэнжэһэн, хүл нюгүйжэ, өөдөө болоһон тануугаяа, добоёо, хадаяа, ...а аалиш?!

...орон гээшэ хаанаһаа эхилдэг? Иимэ асуудал ямаршьеб ... соо табигдадаг. Эхэ орон ...ойлгосо тон юрыншье, тон ...ье шэнги.

...һан морин, тохом эмээл
...гараһан горхон, түрэл
буусаһаа
...оромни эхилнэ гэхэдээ,
...үүркэгүй байхаб яагаашье
һаа.

...ад арадтамнай һайн һай...шал бии. Хаанашье, холын ...шье ябахадаа, түрэһэн ...нгаа шорой бэедээ абажа ...бэлэй. Зарим хүнүүд энээ...үзэг, шажанай талаһаа то...жо болохо. Теэд түрэл нютагай дурагүй хүн тиимэ адха ... абажа ябахагүй ёһотой!

...нүхэдэй хөөрөөн эндэ тон ...ээр һанагдадаг. Хэжэнгын аймагта ажаһуудаг хуушанай ...нист Радна Шагдаров үшөө ...ондо сэрэгэй арын хүдэлмэ... Архангельск хото эльгээгдэ...эрээ нютагһаа абажа гара...үмэмни нютагай нэгэл адха ...һэн гэжэ хөөрэдэг бэлэй. ...шье бүри һаяын, минии ...хүбүүдэй нютагай шорой ...ябахые би хараһанби. «Ха...жантай хүнэй аашалдаг гу...эшэ» гэжэ минии энеэхэеэ ...да, Павел Саргаевни (Түн...хүбүүн) нам тээшэ муухай...араад, хилын харуулша...а ногоон малгай абажа, ...э яралгүй аршаа һэн. ...ниндэ халуун даа.

...ье дуугүй болошооб. Аяар Памир, Саянуудай саана, ...оло намжааран байһан тү...буряад нютагни эжэ эхигүй ...ни һанагдажа, өөрөөшье мэ... һуутарни, нюдэнһөөм ...он гоожобо. Павел нүхэрни ...зосоохиие нэбтэ хараһан...алуухан гараа мүр дээрэм ...

...энэниие хара,—гэбэ.

...амни бишыхан туулмагтай ...абяатай байба. Шэртэхэ...дэн монсогор шулуун, адха ... Тэрэниие хараһаар, зо... гэнтэ уушхаржа, эдээхэн ...шулуун, адха шорой Буряад ...ймни гэжэ һанахадаа, ...сээжэ соом уужам тэнюун ...хин, шэнэ хүсэ, шэнэ зориг ...ол гээ һэм.

Газар, минии газар,
Гараһан түрэһэн дайдам,
Галабш эрьег хамаагүй,
Гансаардан тэнэһүү хаанагүй—
Талын үрэжэл шорой гээд,
Таннхал байхаб алдангүй.
Албанай холо хизаарта
Алаг зүрхэн дээрээ
Алтан шэнгеэр
Адха нангин шоройеш
Абажа ябахадаа,
Аханарай, эсэгэнэрэй
Арюун заншал һанабалби.
Элдин сагаан Кара-Кумай
Элһэн дээрэ
Хара торюун шоройеш гаргажа,
Халуухан альгандаа адхан,
Харан харан һуунальби.

Эхэ орондоо, арад зондоо дуратайгаар хүнүүдые хүмүүжүүлхэ ёһотойбди гэжэ яһалашье хэлсэдэг гээшэбди. Теэд түрэһэн бууса, наадаһан тала, нуга, санаар, шаргаар һолжорһон добо, хэдаяа зунай ааяма халуунда шунгаһан гол горхоёо мартаһан хүниие Эхэ орондоо дуратай хүн гэжэ хэлэхын аргагүй.

Нютагай шорой... Түрэл нютагтайш холбоһон, түрэл нютагыеш һануулһан адха шорой. Энээхэн адха шоройшни — ехэ үрэжэлэй тэмдэг. Тэрээхэн шорой соогоо адха ороохо хаялши! Хэдэн жэл ургуулаад байхадаш, амбаар ороохон адхархал байха!

2.

ХЭЖЭНГЭ НЮТАГАЙ хүбүүн Доржо Дугаров түлэг залуу наһандаа фронт мордоһон юм.

Энээнэй урда тээ нютагһаа сааша холо ошожо үзөөгүй, «буруугай бэлшээриһээ гараагүй» хүбүүн гэнтэ мэдэн гэхэдээ, баруунай холо дайда ябашанхай, сэрэгэй хубсаһа үмдөөд ябаа һэн.

Дайн!., Энэ үгэ ара нюрга руу дагжа һүрүүлмэ үгэ гээшэл даа. Гал дүлэн, элбэгээр адхарһан шуһан, һомонуудай эшхэрээн, бомбонуудай тэһэрээн, тэнгэри газар хоёрой ниилэжэ байһан шэнги абяан, үхэл түлеэн...

Нэгэтэ Доржо Дугаров дайшалхы хани нүхэдтэеэ тагнуулда ошоо һэн. Нилээдшье удаан мүлхибэд, ябабадшье. Фашистнуудай ара талада гаража, хэдэн үдэр, хэдэн һүни тагнуул хэбэд ха. Хажуугаар нойтон саһан бороо хоёр хүдхаран ороод һалаха юм бэшэ. Үбдэгсөө шабар соогуур ябаха гээшэмнайшье гайтайхан.

Тиигэжэ ябатараа, тэдэниие отожо хэбтэһэн дайсад дээрэ тэдэнэр оршобо. Буудалдааншье эхилшоо һэн.

Доржын гэнтэл мэдэхэдэ, юумэн абяа анингүй болошонхой байба. «Амиды гээшэ гүб?» гэжэ бэеэ барижа үзэбэ. Амиды хэбэртэй. Немецүүдшье абяагүй. Нүхэдөө аалихан дуудаба. Харюусаха хүн үгы. Үшөө дахин аалиханаар ооглобо. Хон жэн. Удаахан хэбтэһэнэй һүүлээр, дайсад сохом арилаа гэжэ ойлгоходоо, һэмээхэн боджо, нүхэдөө хараашалба. Бурхан зайлуул! Нүхэдынь бултадаа алуулшоо. Бултадаа алуулшоо!

Уйлажа нилээхэн һууба. Тиигэһэнэйнгээ һүүлээр нүхэдэйнгөө сааргэ, дэбтэр, суглуулаад, өөһэдынхид тээшээ зорибо.

...Манан, саһан бүри үдхэржэл байна. Наран оройдоошье харагданагүй. Командирайнь компас бута һүрэшөө һэн. Тиимэһээ зүг шэгээ олохонь бэрхэтэй. Тойроод намаг аад, намаг. Намхалзахашье гээшэнь.

Төөрижэ ехэл зобошоод, хүлһэ һалһан болошонхой хүн намагай нэгэ болдог дээрэ һуужа, тамхи татаад туршаба.

Яаха гээшэб?! Иигээд лэ холын дайдада дайшалхы нүхэдһөө хахасаад, ори гансаардаад, дайсад, өөһэдынхид тээшээш ябажа байһанаа ойлгохоёо болишоходо, гайтай даа. «Яаха бэлэй?» — гэһэн асуудал һанааень зобоожо, сабиргайдань шуһан шангаханаар сохижо, бэень һалганана. Эгээл иигэжэ һуутараа, самсынгаа халааһанда нэгэ түбэгэр юумэ барижархиба.

Гаргажа харахадань, бишыхан туулмагтай юумэн байба. Уялааень тайлахадань—Сэгээн хуһан нютагайнь шорой.

Бага, эдир наһанайнь үдэнүүд, Сэгээн Хуһанай тужа, Хандагайтын тала нюдэндэнь гансата харагдахал гэжэ, эжэ эхигүй нёлбоһон дуһалба. Түрэл нютаг! Эхэ нютаг! Зон нүхэд! Амараг гансань!

Хүрьһэтэ дайдатаяа
Хүйһөөрөө сэхэ холбоотойеш,
Уһыень ууҗа,
Ургасыень эдижэ,
Энэ ерэтэрээ,
Эрэ болоһыеш гэршэлхэ,
Нютагтай хүнш гээд,
Нюунгүй заяш хэлэхэ
Нютагай шорой!
Нютагай шорой!

Доржын зосоо гэнтэ һэргэлэн боложо, зориг ороһон шэнгеэр һуурпһаа харайн бодошоо һэн. «Намаг газарта зүб шэгээ хайшан гэжэ олохоб?» — гэһэн нютагай агнууша үбгэдэй үгэнүүд толгойдонь зуралзан оробо...

Хахад үдэрэй үнгэрһэн хойно Доржо Дугаров өөһэдынхидтөө хүрэжэ ерээ һэн.

3.

НЮТАГАЙ ШОРОЙ... Түрэһэн гараһан нютагаймнай хүрьһэнэй адха шорой.

Нютагтаал үнэн зүрхэ сэдьхэлһээ дуратай хүн Эхэ ороноо аршалхадаа, шуһа мяхаяа гамнадаггүй. Нютагтаал дуратай уран шүлэгшэ тэрээнээл магтажа, дэлхэй дээрэ суурхадаг. Нютагтаал дуратай хүн тэрэнэйнгээ нюрган дээрэ алтан таряа ургуулжа, хони малаа адуулжа, ажалай жолоо адхан, зол жаргалтай ябадаг. Ажалша малша, анша нүхэдтэ алдар соло, алдар соло!

Нютагай шоройе абажа ябадаг заншал һайн һайхан гээшэл даа. Эхэ орондоо инаг дуратай байһанай тэмдэг бэшэ гү?

Дайндаш, аяндаш мордоходоо,
Далайе гаталан ошоходоо,
Нютагай шорой абажа,
Зүрхэн дээрээ хадагалжа,
Буурал эхэ, эсэгын
Буусые мартангүй ябадаг
Буряад хүнэй һайхан заншал!

Г. ДАШАБЫЛОВ.

Театр

ХАРАМААР ЗҮЖЭГ

«БАРЯАНДА БАЙҺАН АПОСТОЛ». Иимэ нэрэтэй зүжэг Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ буряад драмын театрай сценэ дээрэ табигдажа эхилбэ.

Андрей Макаенокой хоёр үйлэтэй тус трагикомедиие театрай режиссер Л. М. Ликанов ород хэлэн дээрэ найруулан табиба.

Зүжэг соо харуулагдаһан үйлэ хэрэг буржуазна обществын «үбшэнэй» үшөө нэгэ талые элиишэлнэ. Буржуазна бүлэ соо ургажа байһан үхибүүдэй ямар оршон байдалда хэр зэргээр «хүмүүжүүлэгдэжэ» байһыень харанабди.

Гэрэй эзэн—фермер, эзэн эхэнэр—дээдэ һургуулиин багша гэжэ ойлгохоор. Теэд тэдэнэрэй хоёр үхибүүн эхэ, эсэгын һургаал абана гээшэ гү? Абадаг һаа, ямар һургаал абанаб, хожомоо ямар хүнүүд болохоор бэеэ харуулна гээшэб гэһэн асуудалнуудта харюу тус зүжэг харахадаа олонобди.

Түрэлхидынь үхибүүдэйнгээ хожомойхи тухай балайшье һонирхоногүй, бодоношьегүй гээшэ ха. Харин холоһоо ерэһэн нагаса эсэгын хёрхо нюдэн оршон байдалые ондоохоноор лэ хараад байна даа!

Үлүүсэ һубэлгэн, өөрэ хүбүүнэйнгээ аяг ааша гайхаһан эхэнь:

— Үгы, иихэдээ энэш хаана түрэһэн, хэнэй үхибүүн гээшэб? Юугээ хэлэнэб? — гэжэ гайхахадань, хүбүүниинь иигэжэ харюусаха юм:

— Би үнгэржэ байһан үе ерээдүй байдал хоёрой алгасалдаан дээрэ гараһан хүнби. Ганса танай үхибүүн бэшэб, харин түүхын болон эдэ номуудай үри бэеб,—гэжэ гэрээр дүүрэн номуудые заан, һүхирхэ юм.

Зарим түрэлхид үхибүүдээ «шинии хэрэг бэшэ, ши юушье ойлгохогүйш» гээд саашань болгохые хүсэдэг. Харин альган дээрэһээ шэнгеэр театрай сценэ дээрэ боложо байһан үйлэ хэрэгые харахадамнай, тиимэшье бэшэл хаш даа. Үхибүүдэй нюдэн хурса, тэдээниие мэхэлжэ шадахагүйш. Богонихоноор хэлэбэл, зүжэгэй хүмүүжүүлхы үүргэнь яһала ехэ.

Зүжэгтэ хамта табан актер хабаадана. Гол рольдо артист Михаил Ёлбонов наадана. БурАССР-эй габьяата артистка В. И. Амханова харагшадта ехэтэ һайшаагдаа ха гэжэ һанамаар.

Бусад рольнуудые Буряадай АССР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша Б. Аюшин, Г. Данзанов, Д. Сангажапова гэгшэд гүйсэдхөө.

В. ТОКТОХОЕВА.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: аха дүү хоёр; айлшаар нагаса баабай ерээд байна.

К. МҮНКУЕВАЙ фото.

ҮЗЭМЖЭТЭЙ, ЗОХИДХОН

Шэбэртын дунда һургууляар ябахадаа, буряад хэлэнэйнь кабинедтэ орогдоо. Энэнь юрын лэ классай таһалга. Зосоонь ороод харахада, ехэ зохидоор, арха баряа үлүү юумэгүйгөөр түхеэрэгдэһэн, буряад хэлэеэ, үндэһэн литератураяа шудалхын, дуралхын (энэ үгэ онсолон хэлэхээр) тулада бүхы юумэн эндэ хуу бии.

Энэ кабинедэй түхеэрэлгыень харуулхада, иимэ: үүдээр оромсоорши, баруун ханаарнь Хоца Намсараевһаа эхилээд, буряад зохёолшодой дүрэ зурагууд ниягаатай байна. Мүн тэндэнь «Үндэһэн буряад хэлэеэ шудала» гэһэн стенд түхеэрэгдэтэй. Тэрээндэнь арадай аман үгын абдарһаа — оньһон, хошоо холбоо үгэ, таабари гэхэ мэтэнүүдые уншанабди.

Ленин багшада зорюулһан булангынь соморхон аад, зохидхоноор түхеэрэгдэнхэй, багахан библиотекэтэй шкаф баруун хойто углуу эзэлэнги.

Буряадай зохёолшодто зорюулһан альбом бии, зохёолшо бүхэндэ зорюулһан хабтаһан түхеэрэгдэжэ байна.

Шэбэртэ нютагһаа гараһан зохёолшодой стенд хүнэй анхарал татамаар даа. Ц. Доной томо гэгшын дүрөөр эдэ зохёолшодой булан эхилнэ. Бэшэһэн зохёолнуудынь, намтарынь дурдагдана. Уран шүлэгшэн Д. Удзытуев, залуугаар наһа бараһан Володя Жалсанов болон бусадай нэрэ энэ буланда һуури һуурияа эзэлэнги.

Энэ кабинедэй абдар соохи баялигуудай нэгэн тэхэдэ, Буряадай зохёолшодой бүтээлнүүдһээ хэһэгүүдые уран уншагшад — артистнарта уншуулаад, пластинкада бэшэжэ абанхай. Хэрэгтэй болоходоо, эдээнээ табижа шагнадаг, хэшээлдээ хэрэглэдэг байна.

Гол түлэб буряад хэлэ, литература шудалхада, хэрэглэгдэдэг зураглан харуулһан зүйлнүүд, техническэ хэрэгсэлнүүдһээ гадна, эндэ үхибүүдэй—өөһэдынь урлан зураһан, ухаалан дархалһан зүйлнүүдыень хаража зохидшоохоор.

Энэ һургуулиин буряад хэлэ, литературын багша Һамажаб Зандановна Дымбрыловагай энэ кружогой хүдэлмэри түдановна үхибүүдэйнгөө урлаһан юумэнүүдые харуулжа эхилбэ. Зургаадахи «А» классай һурагша Амгалан Дармаев үшөө табадахи класста һуража байхадаа, электрын гэрэлээр хүдэлдэг «Абтаһан үгэнүүд» гэжэ түхеэрэлгэ дархалһан байна. Техникэдэ һэдэбтэй хүнэй урлаһан хэрэгсэл гэжэ гансата ойлгохоор. Мүн «Расписани» гэжэ түхеэрэлгэ дархалһан байба. Зосоонь батарейкэ хэгдэнхэй, тэрэнь носоходоо хуу харуулна.

Б. Абидуевай «Тэхэ бабанын түүхээр» найруулга (сценкэ) хэхэдээ, үхибүүд зурагуудые: баабгай, шононуудые, шандага, эшэгэн тэхэ зураһан байна. Эдэнь найруулга- зүжэгтэншье, хэшээлдэньшье ходо хэрэгтэй болоно. Үхибүүд багшатаяа һаалиин фермэ, гүүртэ гаража, бага зүжэгүүдые, концертнүүдые табидаг гуримтай юм.

Эндэ «Улаалзай» гэжэ уран зохёолой кружок хүдэлжэ байдаг. Һамажаб Зандановна Дымбрыловагай энэ кружогой хүдэлмэри тү... хайда хөөрэжэ һуухада, «эгээл иимэ кружогһоо далияа дэгжэһээр тээ тэрэ буланда табигдаатай байгааша Шэбэртын зохёолшод гараал ёһотой даа», — гээд һананаб. Хахад һара болоод, энэ кружогой гэшүүд нэгэ суглардаг юм байна. Иигэжэ суглархадаа, һурагшад уран шүлэг, зохёол, зураг тухай хөөрэлдэдэг, өөһэдөөшье бэлиг шадабарияа туршаад үзэдэгүүд ха. Буряад оронойнгоо солото хүнүүд тухайда ехэ ярилдаан болодог даа. Кружогой гэшүүдэй зохёол гэжэ 10 шүлэг суглараад байна.

«Улаалзайн» гэшүүд «Улаан хадын сэсэгүүд» гэжэ газетэ гаргана.

Эдэ бүгэдые харахада, үндэһэн хэлэ, литературадаа, тиимэ ха даа эхэ нютагтаа дуратай зопуудай гараар бүтээһэн, эды шэнээн юумэн хэгдэһэн гэжэ урмашахаар, зохидшоохооршье байна. Буряад хэлэ, литературын кабинет нюдэндэ ехэ уринаар түхеэрһэнэйнгээ тухайгаар Шэбэртэ нютагта хонгёо шүлэг, ирагуу һайхан дуунууд ханхинажал, зэдэлжэл байһай гэжэ үреэхээр.

Д. ЖУГДУРОВА.

Бэшүүрэй аймаг.

БАЯРААР ДЭЛБЭРҺЭН ҮДЭШЭ

Улаан-Үдын хүдөө ажахын техникумэй үужам һэрүүл залда ороходо, һайндэрэйхеэр шэмэглэгдэн гоёогдонхой. Ородой омогорхол—алдарта Волго мүрэн милялзан долгилжо, эрьеэ нэшэн байһандал үзэгдэнэ. Ногоон хүхэ набша намаагаараа уһанай нюруу шэрбэн найгаһан хуһан модод мүрэнэй эрьеэр жэрылдэн холоһоо харагдана. Уран зурааша М. Дашиев уран гараа гаргажа, эдэ бүгэдые гоё һайханаар, хүнэй дура татамаар бүтээхые оролдоо.

Ородой агуу поэт Н. А. Некрасовай түрэһөөр 150 жэлэй ойдо зорюулагдаһан үдэшэ баяр жабхалангай оршон байдалда эндэ үнгэргэгдэһэн байна. Техникумэй студент В. Ишин поэдэй ажабайдал, ажал ябуулга тухай һонирхолтой элидхэл хэжэ, шагнагшадай анхарал татаа.

Элидхэлэй һүүлээр агуу дуушанай поэмэһээ бүлэгүүд, шүлэгүүд, дуунууд гүйсэдхэгдөө. «Поэт ба эрхэтэн» гэжэ зохёолынь студентнэр М. Татаринов, Н. Пищулин гэгшэдэй уран хурсаар уншахада, суглараагшад үнэн сэдьхэлһээ альга ташалдаа. «Ород эхэнэрнүүд» гэжэ зохёолһоо хэһэг ...гдаа. Зориг түгэлдэр ород эхэнэрэй түхэл маягые тобойсо зураглаһан энэ зохёолые студентнэр Т. Чупрова, В. Пономаренко гэгшэдэй уншахада, Некрасовай мүрнүүд һүр жабхалантайгаар дуулдаа.

«Ши хододоо зэргэсүүлэшэгүй сэбэрхэн байгааш даа» гэһэн уянгата дууе В. Гумпылов ирагуу һайханаар хангюурдажа, олонхой сэдьхэл татаа. «Зэргэшээ гурбан морид» гэһэн дууе тус техникумэй багша К. Соктоевагай гүйсэдхэхэдэ, альга ташалга нэрьешоо һэн.

Арадай дуушан Н. А. Некрасовай жабхаланта ойдо зорюулагдаһан үдэшые эндэ сугларһан хүнүүд хододоо һанан дурсажа ябахал.

М. МЕДОВАЯ.

СПОРТ

ЭРДЭМТЫН ДУРАСХААЛДА

Ерэхэ жэлэй март һарада Буряадай түрүүшын эрдэмтэ Доржи Банзаровай түрэһөөр 150 жэлэй ой гүйсэхэнь. Энэ ойе үргэнөөр тэмдэглэхын тулада бэлэдхэл эрдэмтын түрэл нютаг — Зэдын аймагта эхилжэ байна.

Һаяхан эндэ Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ кубогта хүртэхын түлөө дүрэ буляалдалгаар нүхэр ёһоной мүрысөөн болобо. Нютагай бүхэшүүлһээ гадна, Захааминай, Улаан-Үдын аймагуудай барилдаашад энэ мүрысөөндэ хабаадалсаба.

Мүрысөөнэй дүн гаргахада, солбон шанга бэетэй Ториин совхозой бүхэшүүл (тренерынь совхозой главна зоотехник Б. П. Семёнов) командаараа түрүү һуури эзэлжэ, эрдэмтын дурасхаалай кубок абаба. Хоёрдохи һуурида Ивалга тосхоной барилдаашад (тренерынь М. Л. Балдаев) гараһан байна.

Гоё һайханаар барилдажа илаһан, һайн техникэ ба арга дүрэ харуулһан бүхэшүүл В. Цырендоржиев (Ториин совхоз), Н. Митапов, С. Бадмаев (хоюулан «Октябрьский» совхозһоо), В. Машиев (Оёорой совхоз) болон бусад үнэтэ бэлэгүүдээр шагнагдаа.

В. ГАРМАЕВ.

АЙЛШАДЫЕ ХҮЛЕЭНЭ

Конькигаар урилдагшадай мүрысөөн республикымнай 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ үнгэргэгдэбэ. Эрэшүүл — 500, 3000 метрэй, харин эхэнэрнүүд 500, 1500 метрэй зайда урилдаа.

Хоёр зайда урилдахадаа, Зүүн-Сибириин технологическа институдай багша, спортын мастер Маргарита Семёнова эхэнэрнүүдэй дундаһаа түрүүлжэ, үбэлэй спортын хаһа нээлгын шанда хүртөө. Тэрэ 1500 метрэй зайе 2 минута 43 секунда соо гаталһан байна. Тус институдай студентка Татьяна Шершова хоёрдохи һуури эзэлээ.

«Бурятгражданпроектын» инженер, спортын мастер Сергей Воронин эрэшүүлэй дундаһаа илажа, нэгэдэхи һуурида гараба.

Манай конькишадые харюусалгатай мүрысөөн хүлеэнэ. «Советская Россия» газетын шанда хүртэхын түлөө зонын мүрысөөн ЛВРЗ-гэй стадион дээрэ декабриин 17—20-до үнгэргэгдэхэ юм. Алас-Дурна зүгэй хурдан бэрхэ конькишадай айлшалжа ерэхыень манай спортсменүүд хүлеэнэ.

Б. БОРИСОВ.

ҺУРАГШАДАЙ ФЕСТИВАЛЬ

Интернациональна хани барисаанай фестиваль Хандагайн дунда һургуулида хоёр үдэр үргэлжэлбэ.

Ленинэй национальна политикын хүгжэн һалбаржа, арадуудай хани барисаанай бэхижэжэ, мүн өөһэдыньшье ЛПХ-гай ажалай амжалтануудай арьбадажа байһан тухай материалнууд фестивальда харуулагдаһан байна.

«Минии эхэ орон» гэһэн хоёр жэлэй аяншалгада хабаадаһан Хандагайн дунда һургуулиин һурагшад ба пионернүүд аяншалгын зургаан шэглэлэй «Сүлөөтэ республикануудай холбоон таһаршагүй» гэһэн шэглэл шэлэһэн юм. Тиин тэдэнэр үнгэрһэн үе соо яһала баян материал суглуулжа шадаа: 1—10 классуудай һурагшад бултадаа союзна республикануудаар бэшэлсэдэг, элдэб арадуудай ажабайдалаар һонирходог, тэдээн тухай материал суглуулдаг заншалтай. Тиимэһээ тэдэнэрэй интернациональна хани барисаанайнь булан аргагүй һонирхолтойгоор эмхидхэгдээ.

Хилын саанахи оронууд тухай материал мүн лэ хужарлан уншамаар, харамаар байба. Үхибүүдэй хүсөөр суглуулагдадаг «Дэлхэй долоон хоног соо» гэһэн материалнуудые һургуулиин географи, түүхын багшанар үргэнөөр хэрэглэдэг. Энэнь һурагшадыешье омогорхуулдаг, һуралсалдань һайнаар хандуулдагшье гэжэ тэмдэглэмээр.

Шэнэ жэлһээ һурагшадай хүсөөр «Малышок» гэһэн клуб эмхидхэгдэхэнь. Тэндэ үхибүүдэй элдэб нааданхайнууд, масканууд болон бусад һонирхолтой зүйлнүүд хэгдэхээр хараалагдана.

Хандагайн дунда һургуулида эмхидхэгдэһэн түрүүшын фестиваль һурагшадые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ горитой нүлөө үзүүлһэниинь дамжаггүй бшуу.

Б. ЛАЙДАПОВ.

Хори.

БАГАШУУЛДА—АНХАРАЛ

Ноябрь һарын һүүлээр, декабриин эхеэр республика дэторнай хаа хаанагүй ехэ саһан орожо, хүүгэдтэ, спортсменүүдтэ хүхюун саг ерээ.

Тиихэдэ һургуулида ороогүй, бүри багахан үхибүүд хэмэл «хадаһаа» халтиржа, саһан хүнүүдые шэмэглэн бодхоожо, хэһэн ажалаараа урмашан омогорхон ябаха юм.

Үдэ мүрэнэй урда оршодог Терешковагай нэрэмжэтэ үйлсын 4, 6, 20-дохи гэрнүүдтэ ажаһуудаг үхибүүд хамтаржа (хамтадаа 18 хүн), тэндэхи талмайнгаа саһа дууһыень этээд, 350 дүрбэлжэн метр елүүр түхеэрээ. Елүүртүхеэржэ, хорёолходонь, үхибүүдтэ 4-дэхи, 6-дахи гэрэй управлениин хүдэлмэрилэгшэд туһалаа юм.

Тус управленинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд үхибүүдэй сүлөөтэй сагаа һайнаар үнгэргэхэ хэрэгтэ ехэ анхаралаа табидаг. Һаяар үхибүүдэй наададаг талмайнууд гэрэлтүүлэгдэхэ байна.

М. ДРЯХЛОВ.

«Мистер Сенко» (Евстатий Христов) — Болгариин элитэ ехэ иллюзионист. Тэрэ 30 гаран жэлэй туршада концертын программануудта, циркын нааданда хабаадажа байна. Энэ үе соо актер оронойнгоо олон хото городуудаар, мүн баһа Европын, Америкын оронуудаар аяншалан, наада гаргаһан байха юм. Тэрэнэй наада табиһан газарта хүн зон Христовые хүндэмүүшэ халуунаар угтадаг юм. Евстатий Христовтэ Болгариин Арадай Республикын арадай артистын нэрэ зэргэ олгогдонхой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Евстатий Христов ажалайнгаа иабинет соо.

БТА-ТАСС-ай фото.

УЛАСХООРОНДЫН ШЭНЖЭЛЭЛ

ЕВРОПО ХУБИЛАЛТЫН ШАТА ДЭЭРЭ

1.

Советскэ Союзай Коммунис парти, Советскэ правительство КПСС-эй XXIV съездын батлаһан эб найрамдалай хараа түсэбые хэлбэрншэгүйгөөр бэелүүлжэ байдаг. Шухалын шухала уласхоорондын асуудалнуудта манай ороной үүсхэл гарган хандадаг байһанай толотомо шэнэ гэршэнь Варшавада Польшын Худэлмэришэнэй Нэгэдэмэл партиин VI съезд дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэ мүн болоно.

Мүнөө үедэ бүхы хүн түрэлтэниие һонирхуулжа байгаа эгээл шухала асуудалнууд хэлэһэн энэ үгэ соонь дурдагдаа гэжэ дэлхэйн хэблэл тэмдэглэнэ. Социалис оронуудай хүсэлэл оролдолгын ашаар түүхэтэ шэнэ шатада Европын орохо ябадалда эхин табигдажа байна, энэ шата хадаа эбэй ёһоор зэргэ оршохо, бэе бэедээ ашатай туһатай харилсаа холбоо байгуулха тэмдэг доро хүгжэхэ байха гэһэн Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэдэ газетэнүүд илангаяа ехээр анхаралаа хандуулна.

Европодохи политическэ уларилые үндэһөөрнь һайжаруулха гэһэн һайн һайхан шэнэ уряалтайгаар КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев поляк коммунистнуудай съездын трибуна дээрэһээ үгэ хэлээ гэжэ Чехословакиин «Вечерни Прага» гэжэ газетэ бэшэнэ.

2.

— Бидэ, Европо түбиин баруун зүгтэ ажаһуудаг ажалша зон, Европодо эб найрамдал, аюулгүй байдал хангаха хэрэгтэ зорюулагдаһан совет бүхы эдэбхи үүсхэлнүүдые тон халуунаар дэмжэнэбди,—гэжэ Франциин элитэ профсоюзна ажал ябуулагша, Ажалай бүгэдэ ниитын конфедерациин генеральна секретарь Жорж Сеги гэгшэ һаяшаг хэлээ һэн. Дайн хадаа хэдэн миллион хүнүүдтэ зоболон гашуудал, хохидол ушаруулдаг, дайнай үедэ нэн түрүүн үргэн ниитэ арад зон хохидон хосордог гэжэ бидэ мэдэнэбди гээд тэрэ үгэеэ үргэлжэлүүлээ һэн. Тиимэһээ Европын арадуудта, бүхы дэлхэйн арадуудта зол жаргал эдлүүлхын, эб найрамдал хангахын тулада танай ороной хэжэ байһан бүхы юумэнэйнь түлөө баяр баясхалангай үгэнүүдээр совет хүнүүдтэ, нүхэр Брежневтэ бидэ ханданабди,—гэжэ тэрэ мэдүүлээ.

ИНДОСТАНДА ДАЙН БОЛОҺООР

3.

Индостанда боложо байгаа үйлэ хэрэгүүдтэ бүхы дэлхэйн олониитын анхарал эдэ үдэрнүүдтэ хандуулагданхай. Тэндэ Пакистан ба Индиин хоорондо дайн байлдаан дэлгэрэнхэй юм.

Эндэхи хилэ шадарай тулалдаанууд һүүлэй һүүлдэ ёһотойл дайн байлдаан болотороо һужэрөө. Тиихэдээ, ООН-ой Генеральна секретарь У. Танай хэһэн элидхэл дээрэһээ харахада, энэ дайе Пакистан үүдхэһэн юм. Индиин арми тэрээндэ харюугай сохилто үгэһэн байна. Тиигэжэ энэ арми Зүүн Пакистанда эгээл ехэ амжалта туйлаа. Эндэхи «мухти бахини» (сүлөөрэлгын хүсэнүүд) гэдэг отрядууд Индиин армиин частьнуудтай хамжан нэгэдэһэн юм.

Индостанай хахад арал дээрэ боложо байгаа дайн дэлхэйн үргэн олониитын һанаае ехээр зобоогоод, Нэгэдэмэл Нацинуудай Организацида арсалдаата шанга хөөрэлдөө үүсхээ. ООН-до Холбоото Штадуудтай нэгэн хамта Хитадай делегациин үгэсэжэ байһаниинь гайхалтай. Тиихэдээ эндэхи байдалые үнэхөөрөө политическэ ёһоор гуримшуулха арга зам бэдэрхын тулада бэшэ, харин Советскэ Союзда эсэргүү хорото аашагархын тула энэ үндэр трибуные хэрэглэхэ юм.

4.

Инди ба Пакистан хоёрой хоорондохи хёмороон тушаа СССР-эй баримталдаг хараа шугамые буруутуулхые, бузарлахые һэдэхэдээ, Пекинэй засаг баригшад империализмын түсэб бэелүүлэгшэдтэй нэгэдэнэ бшуу гэжэ Бейрудэй «Аш-Шааб» газетэ бэшэнэ. Зүүн Пакистанай улад зоной аша туһада, энэ районодохи эб найрамдалай ба аюулгүй байдалай аша туһада үндэһөөрөө харша американ проектые КНР-эй түлөөлэгшэ ООН-до дэмжээ гэжэ энэ газетэ онсолон тэмдэглэнэ.

Мүнөө үедэ манай орон ООН-дошье, тэрээнһээ ондоо тээгүүршье уласхоорондын түгшүүрилтэ байдалай энэ шэнэ гуламтые усадхахын тула нэтэрүү оролдосотойгоор тэмсэжэ байһаар. Советскэ Союз хадаа нёдондо жэлэй декабрьда болоһон һунгалтын үедэ Зүүн Пакистанай арад зоной эли тодоор мэдүүлһэн дура зоригые хүндэлһэнэй үндэһэ һуури дээрэ Зүүн Пакистанай асуудалые политическэ ёһоор гуримшуулха зорилгоор үрэ ехэтэй хэмжээнүүдые абахатаяа хамта али бүхы дайн байлдаае дары болюулхын түлөө тэмсэнэ.

НАТО:ТҮГШҮҮРИЛТЭ БАЙДАЛ ҺУЛАРУУЛХЫЕ ХҮСЭГШЭД БА ТЭРЭНЭЙ ДАЙСАД

5.

Үнгэрэгшэ долоон хоногой һүүл багаар Брюссельдэ Хойто-Атлантическа бүлэглэлэй соведэй ээлжээтэ сесси болоо. Энэ бүлэглэлые толгойлогшод, хэдышье хүсөө һаа, эб найрамдал, аюулгүй байдал тээшэ тэгүүлһэн арадуудай эрмэлзэлые тоонгүй байжа шадахагүй болонхой бшуу. Сессидэ хабаадагшад бүхы Европын зүблөө зарлаха тухай асуудал зүблэхэ зүйлдөө оруулха баатай болоо.

Европодохи хүйтэн дайнай үлэгдэлнүүдые дабан гаража, ниитын элдэб байгуулалтатай оронуудай хоорондо хани ёһоной харилсаа тогтоожо, Европодо бата бэхи эб найрамдал байгуулжа болохо гэжэ ойлгодог хүнүүдэй үгэ Брюссельдэ болоһон сесси дээрэ зэдэлээ. Бүхы Европын зүблөө зарлалгые удааруулха шалтагаан үгы гэжэ манай ороной политическэ ажал ябуулагшад мэдүүлнэ гээд Франциин гадаадын хэрэгүүдэй министр М. Шуман онсолон тэмдэглээ. Европын оронуудай энэ хуралдаае болзоргүйгөөр хойшолуулжа болохогүй гэжэ Даниин, Норвегиин болон хэдэ хэдэн бусад оронуудай гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүд мүн лэ хэлээ.

6.

Гэбэшье, сесси дээрэ ондоошье удхатай үгэнүүд дуулдаа юм. Жэшээнь, Англиин гадаадын хэрэгүүдэй министр А. Дуглас-Хьюм зүблөө зарлаха эдэбхи үүсхэл тушаа һэжэглэхэ гэжэ һэдэһэн, тэрэниие Советскэ Союзай, бусад социалис оронуудай зүгһөө ямар нэгэн «тактическа алхам» гэһэншүүгээр аашалһан байха юм. Бүхы Европын зүблөөе 1972 ондо хэр зарлажа болохоб даа гэжэ США-гай гүрэнэй секретарь У. Роджерс батална. Гэхэ зуура НАТО-до ородог оронуудай сэрэгэй хүсэ шадалые ехэ болгохо шухала байһан тухай олон табые шашаад, тэрэ хадаа «Европын бүлэг» гэдэгтэ ородог Баруун Европын арбан оронуудай 1972 ондо сэрэгэйнгээ гаргашануудые миллиард доллараар ехэ болгохоор зүбшөөлөө үгэһэндэнь сэдьхэлээ ехээр хананги байһанаа мэдүүлээ.

Хэдышье тиигээ һаань, «бүхы Европын зүблөө зарлалга мүнөө хангагдаа» гэжэ НАТО-гой зонхилогшод «дурата дурагүйгөөр мэдэрнэ» гэжэ ЮПИ агентствын корреспондент Брюссельһээ мэдээсэнэ.

(ТАСС). **А. КРАСИКОВ.**

ТҮРИМХЭЙЛЭГШЭДЭЙ ЯБУУЛГЫЕ ЭРИД БУРУУШААБА

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Дүтын зүгтэхи байдал тухай асуудал Генеральна Ассамблей дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ үргэлжэлһөөр. Энэ асуудалаар болоһон дискуссида 40 гаран делегадууд хабаадаа. Араб оронуудта эсэргүү эзэрхэг түримхэй ябуулгаяа үргэлжэлүүлжэ байһанай түлөө, Дүтын Зүүн зүгэй арадуудта гасалан зоболон ушаруулһанай түлөө гэм зэмэтэй Израилиие бүхы дэлхэйн үмэнэ зэмэлхэ, тэрэшэлэн Дүтын Зүүн зүгтэхи хёморсое усадхаха арга зам тодорхойлхо зорилго ООН-ой урда табигдана гэжэ олохон делегадуудай үгэ дотор тэмдэглэгдэбэ. Эзэмдэгдэһэн араб газар нютагуудһаа Израилиин сэрэгүүдые гаргуулхаар хараалһан Аюулгүйн Соведэй 1967 оной ноябриин 22-ой шиидхэбэриие Израилиин өөрыхеэрээ тайлбарилхаар һэдэдэг байһантайнь дашарамдуулан, ООН-ой зүгһөө иимэ ябуулга хэхэ шухала болоно. Дүтын Зүүн зүгтэхи зүришэлдөөе амгалан политическэ аргаар зайсуулха хүсэлэлгые США хойшо татажа, Израильда али болохоор туһа хүргэнэ.

Аюулгүйн Соведэй шиидхэбэрие дары бэелүүлгэдэ туһа хүргэхэ тухай дурадхалые зүбшөөхэсэ Израилиин арсаһанһаа уламжалан таһалдуулагдаһан, Г. Ярриингын ябуулгые дары һэргээхэ гэһэн эрилтэ делегадууд табиба. Африка, Азиин 18 ороной үмэнэһөө Гвинейн түлөөлэгшын оруулһан резолюциин проект дотор тус эрилтэ тодо һонороор найруулагдана.

Польшын, Чехословакиин, Кувейтын, Ливиин ба бусад оронуудай түлөөлэгшэд Израилиин түримхэйшүүлэй хорото балмад хараа бодолые эрид шууд шүүмжэлбэ. Франциин түлөөлэгшэ Ж. Костюшко-Моризе үгэ хэлэхэдээ, Ярриингын ябуулга дары һэргээхэ шухала гэжэ мэдүүлээ. Африка, Азиин 18 ороной дурадхаһан резолюциин проектые Франциин делегаци дэмжэнэ гэбэ.

США-гай түлөөлэгшэ Дж. Буш Израилиие үмэглэхэ гэжэ оролдон, Аюулгүйн Соведэй резолюциин тодо һонор эрилтые һэжэглэлгэдэ оруулха һэдэлгэ гаргаа.

Дүтын Зүүн зүгтэхи зүришэлдөө заһаруулха ябадал хойшо татаха, эзэрхэг түримхэй политикаяа үргэлжэлүүлхэ арга боломжо Израильда олгохо гэһэн һэдэлгэ мүн гэжэ тэрэ мэдүүлгыень Ассамблейн делегадууд сэгнэбэ.

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). ООН-ой Генеральна Ассамблей Португалиин колониальна зонхилолго доро байһан газар нютагууд тухай асуудалаар шиидхэбэри гаргаа. Тиихэдээ Анголын, Мозамбигай, Гвинейн (БИСАУ) арадуудай өөһэдынгөө байдал өөһэдөө тодорхойлхо ба бэеэ дааха эрхэтэйе тон олонхиин дуугаар лаблан баталаад, эдэ нютагуудай арад зондо эсэргүү Португалиин колониальна дайе эрид шууд буруушааба.

Африкын сүлөөтэ гүрэнүүд тушаа харата хархис ябуулгануудые хэхэеэ, газар дайдынь бүтэн бүрин байлгые эдэхэеэ болихыень Португалиһаа эриһэн шиидхэбэри Ассамблей баталаа.

ХИЛЫН СААНАҺАА

Индиин оборонын министрэй мэдүүлгэ

ДЕЛИ. (ТАСС). ПТИ агентствын дамжуулһанай ёһоор, Индиин оборонын министр Джагдживан Рам иигэжэ мэдүүлбэ. Бүудалдаа зогсоохо тухай ООН-ой уряада иимэ гурбан ушарай бэелүүлэгдэхэ байбал, Инди зүбшөөлөө үгэхөөр бэлэн байна: «Нэгэдэхеэр, хилэнүүдһээ сэрэгүүдээ гэдэргэнь татахыень Пакистаниие ООН баадхаха ёһотой; хоёрдохёор, хашагдан зугалаһан 10 миллион хүнэй Зүүн Пакистанда хүндэтэйгөөр бусалгые ООН хангаха ёһотой: гурбадахяар, Пакистанай правительствын ба Зүүн Бенгалиин һунгагдамал түлөөлэгшэдэй хоорондо хэлсээ эмхидхэхэ ёһотой».

Ж. Помпиду Терсейра олтирогто ерэбэ

ПАРИЖ. (ТАСС). Франциин президент Ж. Помпиду США-гай президент Р. Никсонтэй хөөрэлдэхын тула Азорско олтирогуудай тосдо ородог Терсейра олтирогто ерэбэ.

Р. Никсон Азорско олтирогууд тээшэ ошобо

ВАШИНГТОН. (ТАСС). США-гай президент Р. Никсон Франциин президент Ж. Помпидутай хөөрэлдөөнүүдые хэхын тула декабриин 13-да Азорско олтирогууд тээшэ ниидэжэ ошоо.

ХЭЛСЭЭНҮҮДТЭ ГАР ТАБИГДАА

БЕРЛИН. (ТАСС). ГДР-эй правительствын, ФРГ-гэй правительствын делегацинуудай хоорондохи хөөрэлдөөнүүдэй үеэр тодорхойлон хараалагдаһан, Германиин Федеративна Республикын ба Баруун Берлинэй хоорондо граждан хүнүүдэй ябалсалга, ашаануудые сэхэ зөөлгэ тухай Германиин Демократическа Республикын правительствын, Германиин Федеративна Республикын правительствын хоорондо баталагдаһан хэлсээндэ декабриин 11-нэй үдэр ГДР-эй ниислэл Берлиндэ, ГДР-эй Министрнүүдэй Соведэй байшан соо гар табигдаа.

ГДР-эй правительствын түлөөлэлгөөр — Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи статс-секретарь М. Коль, ФРГ-гэй правительствын түлөөлэлгөөр—федеральна канцлерай захиргаанай статс-секретарь Э. Бар гэгшэд хэлсээндэ гар табиба.

М. Коль, Э. Бар гар табяад, мэдүүлгэнүүдые хээ.

НАТО-гой СОВЕДЭЙ СЕССИ ДҮҮРЭБЭ

БРЮССЕЛЬ. ТАСС-ай корр. А. Баранов, Е. Савченко иигэжэ дамжуулба: НАТО-гой соведэй үбэлэй сесси эндэ болоод тараа. НАТО-гой гэшүүн болоһон 15 ороной министрнүүд уласхоорондын хэдэн асуудалнуудые хоёр үдэрэй турша соо зүбшэн хэлсэбэ.

Аюулгүй байдал хангалгын, харилсаа холбооной асуудалнуудаар 1972 ондо бүхэевропын зүблөө зарлаха гэһэн Советскэ Союзай ба бусад социалис оронуудай үүсхэлдэ Хойто-Атлантиин бүлэглэлэй ямараар хандаха тухай асуудалые зүбшэн хэлсэлгэ тэдэ асуудалнуудайнь дунда тон шухала һуури эзэлээ. Үе сагай эрилтые хараадаа абажа, НАТО-гой министрнүүдэй зүблэхэ зүйлдөө оруулха ушартай болоһон энэл асуудал эгээн ехэ арсалдаа гаргаа. Дискуссиин үедэ хоёр гол шэглэл гараһан байна. Нэгэ талаһаа, США түрүүтэй «атлантистнууд» бүхэевропын зүблөө зарлалгые али болохоор хойшо татаха гэжэ һэдэһэн, нүгөө талаһаа, хэдэ хэдэн гүрэнүүд (тэдэнэй дунда Франци, Дани, Норвеги бии), тиимэ зүблөөндэ дары бэлдэхэ, даб дээрэхи ямаршье эрилтэгүйгөөр тэрэниие зарлаха гэжэ һанамжалһан байна.

Хельсинкидэ түлөөлэгшэдтэй оронуудай миссинүүдэй толгойлогшонор олон талын хэлсээнүүдые хэжэ эхилэг лэ гэһэн Финляндиин правительствын дурадхалые министрнүүд анхаралдаа абаба.

ИНДОСТАНАЙ ФРОНТНУУД ДЭЭРЭ

Фронтын зүүн участогтахи Индиин сэрэгүүд Зүүн Пакистанай ниислэл—Дакка хото тээшэ амжалтатайгаар добтолжо байна гэжэ Индиин сэрэгэй командованиин түлөөлэгшэ Делидэ болоһон ээлжээтэ пресс конференци дээрэ мэдээсэбэ. Даккин районодо хэдэн мянган хүнтэй энэдхэг десант буулгаг даһан байгаа. Пакистанайхид Индиин сэрэгүүдэй дабшалгые удааруулха һэдэлгэ гарган, Даккаһаа баруугаархи районодо Ганг мүрэн дээрэхи гансахан хүүргые тэһэлээ.

Чхамбын секторто (баруун фронт) хүндэ хүшэр байлдаанууд боложо үргэлжэлһөөр. Эндэ Манавар—Тави мүрэниие зүбшан байлдаанууд болоно.

Зүүн Пакистандахи байдал тушаа Пакистанай командованиин түлөөлэгшэ тэндэхи оршон байдал «онсо түгшүүрилтэй байна» гэжэ Равалпиндидэ мэдүүлбэ. «Пакистан сэрэгүүд зарим участогуудта агаарһаа дэмжэлгын үзүүлэгдөөгүйһөө шалтагаалан сухариха баатай болоо» гэбэ.

Пакистанай түлөөлэгшын хэлэһэнэй ёһоор, һүүлэй сүүдхын турша соо Баруун Пакистандахи фронтнууд дээрэ горитой хубилалта болоогүй.

ТАСС. декабриин 12).

ПРАВДА-БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: ПОРП-... VI съездын материалнууд. «Х... дөөгэй столово» — түрүү ... Түсэбтэ табан жэлэй түрүү... жэлдэ республикын ажалш... бүтээһэн ажал хэрэгүүд. «Б... мүрысөөндэ хам оролсообди» — Д. Доржиевай корреспонденци.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Кабан...скын ажалшадай шэнэ хараа т... сэбүүд» гэһэн тематическа ху...даһан.

Гурбадахи хуудаһанда: «...най фермэнүүдэй ерээдүй» ... В. Дорошенкын статья. «Хүт...бэрилхы тушаалтадай мэрг... дээшэлүүлхэ» — А. Васильевагай корреспонденци. Хилын саанаһ...

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «Х... дээ мүнхэ». Н. Димовагай корр...понденци. Ушар баримтануу... Шэнэ һонинууд. Соносхолнууд.

САГАЙ УЛАРИЛ

Мүнөөдэр Буряад ороной дэбисхэр дээрэ үүлэтэйшэг байха, зарим газар нютагуудта саһан багаханаар орохо. Байгал шадар саһан орохо, бордоһолхо. Баруун зүгһөө секундын 3—7 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. Температура 10—15, Байгал шадарай нютагуудаар 5—10 градус, Баунтын аймагай, Баргажан голой хойто захаар 15—20 градус хүйтэн, Улаан-Үдэ хотодо һүниндөө 23—25 градус, үдэртөө 12—14 градус хүйтэн байхаар хүлеэгдэнэ.

Декабриин 15-16-да республика доторнай сэлмэг байха. Декабриин 15-да зарим аймагуудта багаханаар саһан орохо. Баруун зүгһөө һулаханаар һалхилха. Температура һүниндөө 22—27, Ахын, Түнхэнэй, Захааминай аймагуудта 27—32 градус, үдэртөө 8—13 градус, Байгал шадарай һүниндөө 17—22, үдэртөө 3—8 градус байхаар хүлеэгдэнэ.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина 35. Телефоны: редактора — 54-54, приемная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора — 62-62, ответ. секретаря — 50-52, зам. ответ. секретаря — 36-76, отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-36, 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства — 61-35, советского строительства и быта — 69-58, культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, информации — 34-05, общественная приемная — 56-62, машинное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

Н-02586. Заказ № 113...